

МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ

№ 8 (337)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
18 квітня 2013 року

18–19 КВІТНЯ 2013 РОКУ В ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО ВІДБУДЕТЬСЯ X ЮВІЛЕЙНА ВСЕУКРАЇНСЬКА НАВЧАЛЬНО-НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ «КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ (ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ) НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ НА НОВОМУ ЕТАПІ» (З ДИСТАНЦІЙНИМ ПІД'ЄДНАННЯМ ВМ(Ф)НЗ УКРАЇНИ ЗА ДОПОМОГОЮ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦЗВ'ЯЗКУ)

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

МІНІСТРА ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ РАЇСИ БОГАТИРЬОВОЇ УЧАСНИКАМ КОНФЕРЕНЦІЇ

Дозвольте від імені Колегії Міністерства охорони здоров'я України сердечно привітати Вас із проведенням X ювілейної Всеукраїнської конференції, присвяченої підсумкам упровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичному) навчальних закладах України та новим аспектам подальшої роботи в цьому напрямі.

За цей час відбулися суттєві зміни у нормативній базі вищої медичної школи, оновлено матеріально-технічну базу навчальних закладів, запроваджено нові технології організації навчального процесу, завершено підготовку до реформування системи післядипломної освіти.

Удосконалення системи вищої медичної освіти з урахуванням вимог Болонської декларації, збереження найкращих вітчизняних традицій та впровадження сучасних міжнародних освітніх стандартів підготовки фахівців нового покоління – єдиний шлях нашої держави для забезпечення надання якісної медичної допомоги населенню України, конкурентоспроможності наших спеціалістів на світовому та вітчизняному ринках праці.

Подальший розвиток вітчизняної сис-

теми вищої медичної освіти повинен також відповідати якісно новому рівню сучасної медичної науки, актуальним викликам часу. В його основі мають бути закладені прогресивні європейські освітні методи і технології з урахуванням національних потреб у підготовці медичних та фармацевтичних спеціалістів.

Отже, бажаю Вам усім успіхів у Вашій важливій роботі – підготовці висококваліфікованих працівників для сфери охорони здоров'я, наснаги в подальшій праці на благо Батьківщини та збереження здоров'я українського народу.

Міністр охорони здоров'я України

Р. БОГАТИРЬОВА

Андрій ЗАЙЦЬ – студент 3 курсу стоматологічного факультету. Навчається на державній формі навчання, отримує стипендію

Стор. 3

У НОМЕРІ

Стор. 2

ДЕНЬ ВІДКРИТИХ ДВЕРЕЙ

Для тих, хто вирішив пов'язати своє майбутнє з медициною, в університеті відбувся День відкритих дверей. Минулої неділі в актовій залі ТДМУ зібралися майбутні абітурієнти.

Звернувшись до присутніх, перший проректор ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського, професор Ігор Мисула передав їм найщиріші вітання від ректора університету, члена-кореспондента НАМН України, професора Л.Я. Ковальчука.

«ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського – один з найпрестижніших в Україні й забезпечує високу якість навчання. Це факт, підтверджений міжнародною європейською відзнакою якості знань студентів, яку отримав наш університет», – зазначив перший проректор, професор Ігор Мисула.

Стор. 3

НОВИЙ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР ПЕРВИННОЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ БУДЕ В ІЛAVЧОМУ

Днями голова облдержадміністрації Валентин Хоптян, ректор

ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського Леонід Ковальчук і голова фонду «Гуманітарна допомога міста

Білефельд» Пітер Регер заклали перший камінь у фундамент нового закладу у селі Ілавче Тереховлянського району.

Власне, йдеться про три центри – догляду за людьми похилого віку, екстреної медичної допомоги та лікарську амбулаторію.

ДЕНЬ ВІДКРИТИХ ДВЕРЕЙ

Час не стоїть на місці. Не за горами закінчення навчального року в школах і початок вступної кампанії для випускників. Більшість з них вже обрала навчальний заклад, в якому здобувати подальшу освіту. Для тих, хто вирішив пов'язати своє майбутнє з медициною, в університеті відбувся День відкритих дверей.

Минулої неділі в актовій залі ТДМУ зібралися майбутні абітурієнти. Багато прийшли з батьками, які разом з дітьми далекоглядно зупинили свій вибір на одному з кращих медичних вищих навчальних закладів України і нині мріють про те, щоб їх син чи донька навчалася саме в ТДМУ.

Звернувшись до присутніх, перший проректор ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського, професор Ігор Мисула передав їм найщиріші вітання від ректора університету, члена-кореспондента НАМН

Ігор МИСУЛА, перший проректор ТДМУ, професор

навчання та відпочинку студентів, — зазначив професор І.Р. Мисула. — ТДМУ ім. І. Я. Горбачевського — один з найпрестижніших в Україні й забезпечує високу якість навчання. Це факт, підтверджений міжнародною європейсь-

організацію там навчального процесу. У нашому університеті впровадили все найкраще. Зокрема, це методика єдиного дня, прак-

дентів, з яких понад 1200 приїхали на навчання з 62 країн. Майже 90 відсотків іноземних студентів навчаються англійською мовою. Є своє видавництво «Укрмедкнига»,

тично орієнтована система навчання, матрикули практичних навичок, об'єктивний структурований клінічний іспит, тестовий контроль знань студентів та інші європейські методики. По суті, наш університет — це єдиний

тож підручниками забезпечені не лише студенти ТДМУ, а й на 80 відсотків — інші медичні навчальні заклади України. В університеті діє потужний веб-портал, де представлені всі матеріали, необхідні студентам, щоб підготуватися до занять.

після закінчення навчання отримують військове звання. Маємо 4 гуртожитки, працюють спортивні секції, гуртки художньої самодіяльності. Тобто в університеті створені належні умови і для навчання, і для відпочинку. Єдина вимога до абітурієнтів, а потім до студентів — вони повинні хотіти навчатися.

Серед усіх факультетів медичний — найстарший. Він був заснований 1957 року, як і сам вищий медичний навчальний заклад в Тернополі. Торік ТДМУ відсвяткував своє 55-річчя. Про здобутки та традиції медичного факультету розповів декан, професор А.Г. Шульгай, який, зокрема, зазначив, що серед випускників факультету є відомі в Україні і за її межами вчені, керівники потужних багатопрофільних лікарень. Нині факультет представлений також чотирма навчально-науковими інститутами, 17 клінічними кафедрами. Загалом він об'єднує 34 кафедри. Аркадій Гаврилович розповів про потужну навчальну і наукову базу факультету, організацію навчання і про те, за якими

Ольга ВОЙТ, заступник декана фармацевтичного факультету, доцент

України, професора Л.Я. Ковальчука.

— Сьогодні ви матимете можливість ознайомитися з умовами вступу й організацією навчального процесу в нашому університеті, з його структурою, матеріально-технічною базою, умовами

Оксана ЛЕБІДЬ, заступник декана стоматологічного факультету

кою відзнакою якості знань студентів, яку отримав наш університет. Ректора ТДМУ Л.Я. Ковальчука обрано почесним професором кількох європейських та американських вищих навчальних закладів. Наш університет є засновником міжнародного навчально-наукового консорціуму, до якого входять 22 університети, і головую в цьому консорціумі. Домогтися високого рівня підготовки фахівців вдалося завдяки тому, що свого часу наш ректор Леонід Якимович відрядив у провідні європейські та американські вищі навчальні заклади групу викладачів, завданням яких було детально вивчити

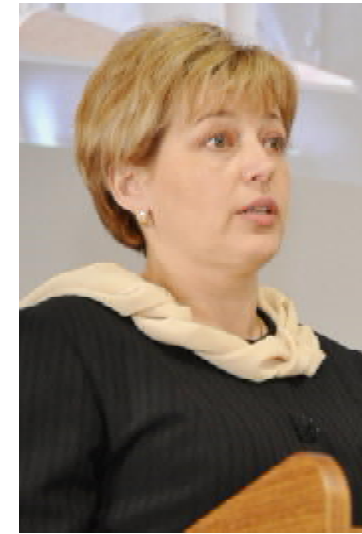
Григорій ЗАГРИЧУК, відповідальний секретар приймальної комісії, доцент

ВНЗ, де сконцентровані найкращі європейські й американські методи навчання. Тому багато хто з гостей називає наш університет українським Гарвардом. В цьому зможуть пересвідчитися молоді люди, які стануть студентами ТДМУ.

Екскурсію в анатомічному музеї проводить доцент Ігор БОЙМИСТРУК

Наш університет нині — це п'ять факультетів, понад 4 тисячі сту-

Світлана ЯСТРЕМСЬКА, директор інституту медсестринства, доцент

дентів-старшокурсники мають можливість стажуватися і опанувати практичні навички. До послуг студентів — навчально-оздоровчий комплекс «Червона калина», де створені прекрасні умови для відпочинку, функціонує профілакторій. Наш ВНЗ — один з трьох університетів України, де є військова кафедра і студенти

Аркадій ШУЛЬГАЙ, декан медичного факультету, професор

напрямами й спеціальностями готують тут фахівців.

З детальною інформацією виступили також заступник декана фармацевтичного факультету, доцент О.І.Войт, заступник декана стоматологічного факультету О.І. Лебідь, директор інституту медсестринства, доцент С.О.Ястремська, а також відповідальний секретар приймальної комісії, доцент Г.Я. Загричук.

Майбутні абітурієнти з батьками переглянули фільм про ТДМУ та отримали свіжий номер університетської газети «Медична академія», в якому надруковані цьоголітні правила прийому до державного вищого навчального закладу «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України». Гостям також zorganizували екскурсію університетом.

Оксана БУСЬКА, Павло БАЛЮХ (фото)

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК, О. БУСЬКА, П. БАЛЮХ**
Комп'ютерний набір і верстка: **Р. ГУМЕНЮК**

Адреса редакції: 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1, тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновники: Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського, головне управління охорони здоров'я облдержадміністрації

Видавець: Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського
Індекс **23292**

За точністю викладених фактів відповідає автор. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво ТР № 300 від 19.12.2000 видане управлінням у справах преси та інформації облдержадміністрації

Газета виходить двічі на місяць українською мовою. Обсяг — 2 друк. арк. Наклад — 2000 прим. Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано, віддруковано у Тернопільському державному університеті ім. І.Я. Горбачевського. 46001, м. Тернопіль, майдан Волі, 1.

АКТУАЛЬНО

НОВИЙ НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНИЙ ЦЕНТР ПЕРВИННОЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ БУДЕ В ІЛAVЧОМУ

У дільничній лікарні села Ілавче Теревовлянського району лікуються не лише місцеві мешканці, а й із сусідніх сіл, бо до центральної районної лікарні в Теревовлі – 18 кілометрів. 1991 року лікувальний заклад в Ілавчому закрили, але 1996-го на радість селян він почав функціонувати знову завдяки представникам благодійного фонду «Гуманітарна допомога міста Білефельд» (Німеччина).

шити цього року, – зазначив Валентин Хоптян. – Йдеться, зокрема, й про створення належних умов для пацієнтів і медиків. Саме з ініціативи ректора ТДМУ Л. Я. Ковальчука була розроблена концепція реформування медицини і торік в області відбулася виїздна колегія Міністерства охорони здоров'я України та колегія ОДА, присвячена медичній реформі, в якій взяли участь й ректори всіх медичних ВНЗ України. В селі Ілавче з ініціативи керівництва ТДМУ і за підтримки обласної влади буде створено центр медико – соціальної допомоги, що об'єднува-

фесор Леонід Ковальчук. – Власне, йдеться про три центри – догляду за людьми похилого віку, екстреної медичної допомоги та лікарську амбулаторію.

В Україні ця добра справа має гарні перспективи. Дільничні лікарні не можна закрити, їх потрібно перепрофілювати для догляду за людьми похилого віку, переконаний Леонід Якимович. І досвід такої роботи вже є, адже більшість подібних медзакладів саме так працювали: взимку тут рятувалися самотні старенькі люди і їм забезпечували належний догляд.

Голова облдержадміністрації Валентин Хоптян наголосив, що підтримує таку ініціативу, а також зазначив, що досвід створення центрів буде обговорено під час розширеного засідання колегії та регіонального комітету економічних реформ.

– Люди проти закриття дільничних лікарень, тож те, що рекомендує Леонід Якимович, заслуговує на увагу. Запропонований ним підхід, дозволить зберегти дільничні лікарні, вони функціонуватимуть, але дещо в іншому плані, надаючи допомогу самотнім людям похилого віку. Обов'язково вивчимо цю пропозицію, а сьогодні започатковуємо створення такого центру в Ілавче, – сказав голова облдержадміністрації.

Він також підтримав ініціативу університету створити на базі центру осередок для навчання студентів-медиків. Шестикурсники проходять тут практику та набувають професійних практичних навичок. Для їх роботи та побуту створять належні умови.

– Вірю, що завдяки співпраці обласної державної адміністрації, медичного університету, громади села та нашого фонду цей проєкт буде успішно зреалізовано, – висловив переконання голова фонду «Гуманітарна допомога міста Білефельд» Пітер Регер.

**Оксана БУСЬКА,
Юрій ЗАРУЦЬКИЙ (фото)**

Християнська місія Білефельда всі фінансові затрати, пов'язані з ремонтом та утриманням закладу, взяла на себе і з того часу опікується ним. Тепер в Ілавчан з'явився ще один привід для радості. З ініціативи ректора ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського, члена-кореспондента НАМН України, професора Л.Я. Ковальчука тут створять також навчально-практичний центр первинної медико-санітарної допомоги. Днями голова облдержадміністрації Валентин Хоптян, ректор ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського Леонід Ковальчук і голова фонду «Гуманітарна допомога міста Білефельд» Пітер Регер заклали перший камінь у фундамент нового закладу.

– Реформування первинної ланки – перший етап медичної реформи, який плануємо завер-

шити лікарську амбулаторію, центр екстреної медичної допомоги та центр догляду за людьми похилого віку. Центр відкриють на базі місцевої дільничної лікарні, якою вже 20 років опікується благодійний фонд «Гуманітарна допомога міста Білефельд». Саме співпраця влади, громади населеного пункту, ТДМУ та добродійної організації сприятиме реалізації згаданого проєкту.

– За аналог взято систему надання допомоги самотнім людям похилого віку в Нідерландах. Наші науковці, побувавши в цій країні, детально вивчали таку систему. Там кожна громада дбає, щоб у неї був такий центр. Нині хочемо створити його в Ілавчому, – розповів ректор ТДМУ, член-кореспондент НАМН України, про-

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

АНДРІЙ ЗАЯЦЬ: «ДЛЯ ОПАНУВАННЯ ПРАКТИЧНИМИ НАВИЧКАМИ НАМ СТВОРИЛИ ВСІ УМОВИ»

Андрій Заяць – студент 3 курсу стоматологічного факультету. Навчається на державній формі навчання, отримує стипендію. На запитання, «Чому вирішив стати стоматологом?» відповідає напівжартома-напівсерйозно:

– Гени зробили свою справу. У мене тато свого часу закінчив стоматологічний факультет Івано-Франківського медичного університету. І мене ця галузь медицини завжди цікавила. Мати гарні й здорові зуби для людини дуже важливо. Лише не кожен знає, як правильно їх доглядати, не береже з раннього віку, а до спеціалістів звертаються зазвичай після недоспаної від зубного болю ночі. За останні десятиліття стоматологія пережила справжню технічну революцію. З'явилася якісно нова апаратура, лікарські речовини та пломбувальний матеріал для досконалішого лікування короневих каналів, відновлення зубів і протезування. Нині стоматологи в Україні використовують такі ж технології, що й колеги за кордоном. Тому спеціальність лікаря-стоматолога вимагає глибоких знань і відшліфованих практичних навичок. Провчившись майже три роки, можу впевнено сказати, що в нашому університеті студенти отримують відмінну теоретичну та практичну підготовку. Для опанування практичними навичками нам створили всі умови, тож головне – відповідально ставитися до навчання. Гадаю, це кожен розуміє.

– Але студентів зазвичай цікавить не лише навчання.

– Так, але у студентів ТДМУ воно на першому місці, інакше гарним лікарем не станеш і реалізувати себе не зможеш.

– Ким бачите себе в майбутньому, адже стоматологія – це великий розділ медицини. Яку спеціалізацію оберете?

– Наразі мені особливо цікава хірургічна стоматологія та ортодонція. Види оперативних втручань і способи їх проведення в порожнині рота є різні і треба володіти великим обсягом знань, зокрема, мати глибокі знання з анатомії та фізіології щелепнолицьової ділянки. Крім того, хірургічна стоматологія нерозривно пов'язана з пластичною хірургією, що дуже перспективно. Ортодонція ж – розділ стоматології, який займається виправленням і запобіганням аномалій розташування зубів і порушень прикусу.

Правильний прикус – це не лише естетика, а й профілактика розвитку захворювань зубів, щелеп та інших систем організму. Адже з будь-якою ортодонтичною патологією можуть бути

пов'язані серйозні проблеми – естетичні та функціональні (захворювання ясен, пародонту, патологічне стирання зубів тощо).

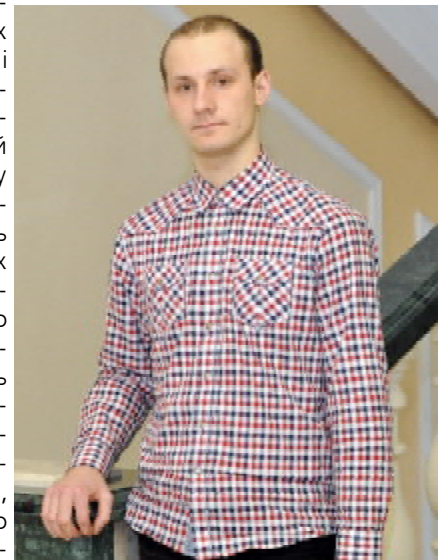
– У березні третьокурсники стоматологічного факультету склали тестовий ліцензійний інтегрований іспит «Крок-1». Ви задоволені своїм результатом?

– Так, я набрав 91,5 бала із 100. Готувався дуже старанно, бо «Крок-1» містив тестові завдання з 9 навчальних дисциплін. Але якщо матеріал засвоїв – складнощів не виникає.

– З цих дев'яти дисциплін, які вам найбільше до душі?

– Анатомія та гістологія.

– Кажуть, що студентські пломби стоять найдовше, якщо, звісно, студент стараний. Ви вже ставили пломби пацієнтам?

– Так, минулого літа я мав практику в поліклініці у Бережанах. Лікував карієс різної локалізації, пломбував канали й накладав пломбу, ортодонтичні конструкції.

– Чим займаєтеся у вільний час?

– Люблю природу, вона для мене – джерело радості. Одне з моїх улюблених місць для прогулянок – набережна Тернопільського ставу. Захоплююся фотографією й коли вирушаю в мандрівку мальовничими куточками міста, беру з собою фотоапарат. Пейзажі, які залишаються на світлинах, – це завжди приємні спогади. А ще я люблю теніс. Це цікава й захоплююча гра, що розвиває такі необхідні в житті навички як наполегливість, стійкість, комунікабельність. Крім доброї фізичної підготовки, теніс вимагає відмінної реакції та хорошого окоміру. Та найбільше радості отримую від того, що навчаюся в улюбленому університеті, а отримавши диплом, працюватиму за фахом. Стоматологія – моє покликання.

Оксана БУСЬКА

ОБ'ЄКТИВ

**Інна БОГОНІС, студентка
медичного факультету**

Фото Павла БАЛЮХА

НАДІЯ ЯРЕМА: «НАЙБІЛЬШЕ ЩАСТЯ – ЦЕ ГАРМОНІЯ ЗІ СВІТОМ ТА ІЗ СОБОЮ»

25 квітня відзначає ювілейний день народження проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи, завідувач кафедри внутрішньої медицини №1 ТДМУ Надія Іванівна ЯРЕМА.

Вельмишановна Надіє Іванівно! Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здо-

були вищу медичну освіту, а пізніше, після 4 років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 27-літній трудовий шлях спочатку старшого лаборанта кафедри патологічної анатомії, кафедри кардіології ФПО, завідувача інтернатурою, а пізніше, з 1993 року, – від асистента кафедри кардіології до професора, завідувача кафедри

внутрішньої медицини №1, проректора з науково-педагогічної та лікувальної роботи.

Колектив університету глибоко поважає і щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-терапевта, досвідченого педагога і вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне

виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна

Надіє Іванівно, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя і затишку, довгих років радісного, щасливого життя.

Ректорат ТДМУ імені І.Я. Горбачевського

Професія лікаря, як зауважив якийсь Антон Павлович Чехов, – це подвиг, що вимагає чистоти душі і помислів. Бо й справді, лише Лікар з великої літери «пропускає» кожного пацієнта через свої руки та душу.

Це тільки один штрих, точніше, преамбула до портрету справжнього лікаря, що майже 30 років віддала кардіологічній практиці та науці, – проректора з науково-педагогічної та лікувальної роботи ТДМУ, завідувача кафедри внутрішньої медицини №1, професора Надії Яреми.

– Надіє Іванівно, пригадала, якось до редакції зайшов професор Борис Рудик, а на столі – свіжий номер «Медичної академії» з Вашою світлиною. «О, та це ж моя учениця, – не без гордості в голосі вигукнув Борис Іванович, – пам'ятаю її ще лаборантом, а нині – професор».

– Звісно, й мені надзвичайно приємні ці слова, бо з відчуттям великої шани та поваги ставлюся до людини, яка практично взяла мене за руку та відчинила двері у світ кардіологічної науки й практики. Розпочиналося моє професійне життя й справді з посади лаборанта. З 1986 року працювала лаборантом на кафедрі патологічної анатомії тоді ще Тернопільського медичного інституту. Здавалося, і мріяти про щось інше годі – робота в чудовому колективі, у колі талановитих людей, науковців високого рівня, але душа тяжіла до «клініки». Тому й за сумісництвом влаштувалася на посаду лікаря Тернопільської станції швидкої допомоги. У такий спосіб тримала «зв'язок з пацієнтом». Ясна річ, було дуже важко, адже доводилося працювати і вночі, і у вихідні, а вдома – сім'я, донечка, які потребували уваги. Але любов до професії, якою мріяла займатися ще зі студентської лави, додавала мені сил. Дякую Богу та долі за те, що послала мені у ті часи чудову людину, непересічну особистість, талановитого вченого – Бориса Івановича Рудика. З 1989 року я вже працювала на посаді старшого лаборанта кафедри кардіології факультету післядипломної освіти, що на базі кардіологічного відділення тоді ще обласної лікарні. Кардіологія – це особлива, дуже точна наука, працювати у сфері якої мені приносить надзвичайне задоволення, навіть близька до мого характеру, маю на увазі раціональне мислення. Потім прийшов новий, так би мовити «науковий» етап у моєму професійному житті. Своєрідним підсумком моєї роботи у кардіологічному відділенні, що дала можливість зреалізуватися у новому вимірі – науковця, став захист кандидатської дисертації в Інституті кардіології імені академіка М.Д.

Стражеска. Наступною сходинкою мого професійного становлення була посада асистента на кафедрі кардіології ФПО, відтак – праця на факультеті бакалаврату асистентом кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб, згодом стала доцентом цієї ж кафедри. Одночасно виконувала й обов'язки заступника декана факультету бакалаврату.

2000 рік ознаменував прихід нового тисячоліття, а особисто для мене це було повернення на факультет післядипломної освіти, але вже на кафедру терапії та сімейної медицини, тоді ж розпочала роботу над докторською дисертацією, яку захистила 2010 року в Національному науковому центрі «Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска».

– Що ж стало підсумком Ваших наукових пошуків?

– Чільним науковим напрямком досліджень великого творчого колективу нашого університету є вивчення проблем остеопорозу. Ця тема є актуальною у багатьох галузях внутрішньої медицини, в тому числі й кардіології. Саме цих досліджень стосувалася тема моєї докторської дисертації. Так, під керівництвом академіка Володимира Миколайовича Коваленка вивчалися особливості перебігу та лікування хворих на артеріальну гіпертензію жінок з порушеннями мінеральної щільності кісткової тканини в період після менопаузи. Результати нашої роботи дали змогу не лише вивчити цю проблему різнопланово, але й більш кваліфіковано та професійно надавати кардіологічну допомогу нашим пацієнтам.

– Надіє Іванівно, у кожного, як відомо, своя дорога в медицину – хтось продовжує лікарську династію, а комусь доля посилає мудрих наставників..

– Які згодом стають для тебе, як і батьки, – рідними людьми, як-от, приміром, мій учитель Борис Іванович Рудик. Професійна компетентність, любов до хворих, наснага до науки – ці риси, притаманні моєму вчителю, я намагалася увібрати від нього. За особливостями характеру Борис Іванович дещо схожий до мого батька, тому мені було легко з ним спілкуватися. Такі люди надзвичайно вимогливі до себе і їм не треба когось переконувати, як саме потрібно робити, вони показують це на власному прикладі. Такі люди – взірць самовіддачі й любові до професії та взагалі до життя. На професійній стежці це був професор Рудик, а вдома – мої

батьки. Маму, на жаль, я втратила ще 25 років тому, але завжди моє серце грітиме її всеосяжна самовіддана материнська любов, якої вистачало на всіх. За фахом – вчителька математики, вона була надзвичайно завантажена на роботі, але ніколи це не позначалося на взаєминах у сім'ї. Ця людина була взірцем жінки та мами. Надзвичайно лагідна, погідна у своїй суті, наповнена любов'ю, яку я увібрала з дитинства і нині легко віддаю своїм дітям, пацієнтам, онукові, усім, хто поруч. Велику вдячність складаю нині своїм вчителям з Інституту кардіології імені академіка М.Д. Стражеска.

ка – керівнику відділення гіпертонічної хвороби, професору Євгенію Свіщенку та директору цього закладу, професору, академіку НАМН України Володимирові Коваленку. Саме академік Володимир Миколайович Коваленко – людина блискучих організаційських здібностей – був науковим консультантом моєї докторської дисертації. Незважаючи на велику зайнятість, він багато часу приділяв моїй науковій роботі, а ще хотілося б зауважити, що, попри свої звання, регалії, це водночас дуже доступна й відкрита у спілкуванні людина. І нині тривають наші стосунки у сфері кардіології.

– Зі своїми однокурсниками підтримуєте зв'язки?

– Студентські роки – найкращі з усіх, я нині з великим теплом згадую нашу 30 групу. Мені здається, що вона була найкраща на курсі, адже це були роки нашої молодості, юних мрій, переживань. 1982 року я закінчила медичний інститут і доля розкидала нас по світах. Нині бачимося на зустрічах випускників, я не пропустила ще жодної. У нашому університеті працюють і мої

однокурсники. Це – знані професори Іван Кліщ, Леонід Грищук, доцент Ніна Загурська. Ми всі любимо свою альма-матер, а нині це один з найкращих медичних університетів України, тому пишаюся, що є його випускницею.

– І проректором з науково-педагогічної та лікувальної роботи...

– Звісно, але більш приємно та відповідально водночас, що мені довірили цю надзвичайно важливу ділянку роботи. Вже майже два роки я на цій посаді, яка вимагає багато часу, зусиль, але коли ти маєш результати, то є й наснага до праці. Найперше, до чого прагнула, не лише привнести у цій діяльності щось своє, а й примножити вже наявні починання й набутки моїх попередників. Комусь видається, що це суто адміністративна посада, але, на мій погляд, вона дуже дотична з лікувальною діяльністю. Тому є для мене значно ближчою. В опануванні цієї ланки роботи мені дуже допомагає наш ректор, член-кореспондент НАМН України, професор Леонід Якимович Ковальчук, який є взірцем організатора охорони здоров'я. Запропоновану ним стратегію розвитку нашого університету, тактику керівника нині підтверджують наші вагомі здобутки та результати. Тому вважаю за честь вчитися у Леоніда Якимовича, запозичувати його багатий професійний та життєвий досвід. Особливо мене захоплює відповідальне ставлення Леоніда Якимовича до будь-якої справи. Це й мені є підмогою у виконанні доручень, бо завдання він завжди ставить чітко, з повною конкретикою та уточненнями. Найголовніше, що за кожною справою є конкретна особа, заради якої все це відбувається – студент, пацієнт, працівник нашого університету, науковець. Такий підхід для мене є стимулом працювати активніше, з почуттям обов'язку. Дуже імпує, як часто підкреслює Леонід Якимович, що підхід до розв'язання проблем повинен базуватися на засадах організаційних, а не лише адміністративних, а це, безсумнівно, більш ефективно.

Велику підтримку й допомогу у вирішенні всіх оперативних завдань, які покладені на наш університетський підрозділ, маю від моїх колег – доцента Юрія Герасимця, Вадима Творка та інспектора відділу Наталії Пилипко.

Щодо перспектив, то й надалі працюємо над удосконаленням діяльності першої в Україні університетської лікарні, пріоритетним напрямом роботи, особливо у світлі реформ медичної галузі, є первинна ланка охорони здоров'я. Як відомо, ТДМУ активно долучився до цих процесів модернізації, ство-

ривши 5 навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги. Ця ідея, яку запропонував ректор, нині успішно зреалізована, студенти набувають практичний досвід на наших практичних базах. Незабаром, сподіваємося, створити ще два центри: у селі Борсуки Лановецького району та у Новому Селі Підволочиського району. У найближчих планах – створення навчально-практичних центрів на базі Тернопільських міських амбулаторій загальної практики сімейної медицини. Це дасть можливість практикуватися студентам та інтернам не лише в умовах сільських амбулаторій, а й набувати досвіду роботи з міськими мешканцями.

– Надіє Іванівно, у вас такий напружений графік, де відновлюєте сили, черпаете енергію? Психологи радять, коли невесело на душі, згадати якісь приємні миті із життя, а як Ви дієте?

– Людська пам'ять має дуже чудову здатність усе прикрі чи невеселе забувати, а коли гірко на душі, згадувати якісь чудові миті дитинства, юності. Але у мене є власний рецепт, не знаю, чи погодяться з ним психологи, але, якщо маю клопіт чи буває незатишно на душі, намагаюся «перезавантажитися» та зробити приємне для когось, найчастіше для своєї родини – донечок, онука, чоловіка. Мені здається, що тоді забувається все прикрі, а беруть гору позитивні емоції від того, що комусь радісно на душі. Так легше забувати неприємне. Можна зайнятися іншою роботою, я людина дії. Найбільше щастя для мене – це гармонія зі світом та із собою.

– Які ж основні життєві принципи сповідуєте у житті?

– Для мене у житті важливим є професіоналізм, порядність та патріотизм. Пояснити чому? Бо без професіоналізму не буде доброго фахівця, без патріотизму – відданого своїй Вітчизні громадянина, а без порядності – чесною людиною.

– Якоюсь хтось з письменників сказав, що щаслива людина – це здорова людина. Ви як гадаєте?

– Також вважаю щастям фізичне та психологічне здоров'я. Щасливі моменти у моєму житті, коли всі навколо радісні і щасливі – і мій онук Максимко, який лише промовляє перші слова, доньки, в яких все складається добре, пацієнти, які радіють від того, що хвороба відступила.

– Що надихає Вас у житті?
– Відчуття того, що тобі вдалося вчасно допомогти хворому. Надихають мої колеги-співробітники з кафедри внутрішньої медицини №1 медичного факультету, яку я очолюю.
(Продовження на стор. 5)

НАДІЯ ЯРЕМА: «НАЙБІЛЬШЕ ЩАСТЯ – ЦЕ ГАРМОНІЯ ЗІ СВІТОМ ТА ІЗ СОБОЮ»

(Закінчення. Поч. на стор. 4)
Гармонійні стосунки, розуміння у колективі створюють навколо людини особливу ауру, і тоді вона працює з вищим коефіцієнтом віддачі, отримує і результати, і насолоду від праці. Це й додає сил та життєвої енергії.

– Які три речі є найдорожчими для вас у житті?

– Споконвічні християнські цінності: віра, надія, любов.

– Про що найбільше мрієте?

– Мрію й сподіваюся, що наш медичний університет і надалі буде флагманом медичної науки, високого професіоналізму, взірцем педагогічних здобутків. А ще мрію, аби реалізувалися наукові ідеї мої та моїх однодумців, а у майбутньому нашу спільну справу продовжили мої учні.

– Яка пора року найбільше надихає Вас на життєву активність?

– Як стверджувала героїня Аліси Фрейндліх, що у природи немає поганої погоди, так і мені здається, що кожна пора року благодатна. І осінні краплі дощу, і морозяне повітря, і сонцяєйні поля – в кожній порі року свої принади, тільки варто їх помічати та милуватися.

– Що найбільше цінуєте в людях?

– Відчуття відповідальності, надійності, доброти, духовності.

– Ваше життєве кредо...

– Це рядки з вірша відомої української поетеси Ліни Костенко: «І все на світі треба пережити, і кожен фініш – це, по суті, старт...»

– Якби довелося почати життя спочатку, щоб хотіли змінити у ньому?

– Упевнена, кожній людині усе, що дано, – від Бога. Звісно, усім хотілося б, щоб життя було, як гладенька дорога, без вибоїн і тріщин, але реальність інша – часто доля випробовує нас на міцність. І якщо інколи й ставить на коліна, то це лише для того, щоб помолитися, встати та йти далі. Можливість вибору є завжди, от тільки не завжди легко цей вибір зробити правильно, інколи потрібно вчитися цьому все життя.

25 квітня Надія Ярема відзначає ювілейний день народження. Колектив редакції щиро вітає Надію Іванівну, зичить міцного здоров'я, гарного настрою, здійснення задумів та мрій.

Мирного неба, приємних випадковостей вам на життєвій дорозі. Щоб Господня ласка зігрівала та дарувала щастя і благодать у душі:

*Хай літа не спадають листом,
Хай квітнуть і плодоносять!
Як сади навесні – щедрим
цвітом,
І врожаєм рясним – під осінь!
Хай приносять у дім – достаток,
В душу – радість, для серця –
спокій!*

*Дай вам Бог на землі
ще багато
Світлих днів і щасливих років!*

**Лариса ЛУКАЩУК,
Павло БАЛЮХ (фото)**

ВІДОМИЙ УЧЕНИЙ, ЛІКАР, ВИМОГЛИВИЙ ПЕДАГОГ

24 квітня виповнюється 75 років професорові кафедри первинної медико-санітарної допомоги та сімейної медицини ТДМУ Євгену Михайловичу СТАРОДУБУ.

Вельмишановний Євгене Михайловичу!

Сердечно вітаємо Вас з 75-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а пізніше,

24 квітня відзначає 75 років від дня народження професор кафедри первинної медико-санітарної допомоги та сімейної медицини, доктор медичних наук Євген Михайлович Стародуб.

Є.М. Стародуб – закінчив школу в с. Іванківці, що на Поділлі, відтак – з відзнакою Тернопільський медичний інститут. На життєвій дорозі йому пощастило зустрітися з такими відомими науковцями як професори І.О. Мельник і М.Г. Масик, слухати їхні лекції, переймати фахову майстерність. З благоговінням ювіляр мовить про свого ідейного наставника – видатного гастроентеролога П.Я. Григор'єва. Саме цей відомий вчений визначив основні професійні зацікавлення майбутнього дослідника в галузі гастроентерології, сприяв його формуванню як науковця. Усе своє подальше життя Є.М. Стародуб присвятив самовідданому служінню людям, вихованню молодого покоління лікарів. Він буде викладачем Кременецького медичного училища, відтак – завідувачем кафедри сімейної медицини ФПО та обласним позаштатним гастроентерологом. Євген Михайлович з 1964 року навчався в аспірантурі на кафедрі факультетської терапії Тернопільського медінституту, а після закінчення йде на викладацьку роботу на кафедру факультетської терапії. 3 вересня 1981 року – доцент кафедри терапії новоствореного факультету вдосконалення лікарів Тернопільського медичного інституту, одночасно з 1997 р. і до січня 2010 р. працював деканом факультету післядипломної освіти ТДМУ імені І.Я. Горбачевського.

Наукові інтереси ювіляра пов'язані з вивченням осмотичної резистентності тромбоцитів і резистентності капілярів при деяких захворюваннях органів травлення (тема кандидатської дисертації). Згадаємо, що призабутим серед української наукової спільноти є описаний Євгеном Михайловичем і співавторами феномен «нестерильного шлунка». У третьому номері журналу «Клиническая медицина» у статті «Критерии оценки результатов восстановительной терапии больных язвенной болезнью» зазначено, що «серед мікроросинки, ентероцитів, розміщених в глибині крипт, при електронно-мікроскопічному дослідженні з великою ймовірністю знайдено мікробні тіла різних бактеріальних асоціацій. Суб-

після трьох років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 49-літній трудовий шлях від аспіранта кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб до професора, завідувача кафедри терапії та сімейної медицини, декана факультету післядипломної освіти, який Ви очолювали впродовж майже двох десятиліть.

Ви і тепер продовжуєте реалізовувати свій великий досвід і

мікроскопічна будова таких епітеліальних клітин була патологічно зміненою». Вище подані наукові факти свідчили, що «в патогенезі ерозивно-виразкових процесів шлунка й дванадцятипалої кишки важливу роль відіграють порушення імунобіологічних властивостей та зміна реактивності слизової оболонки, що зумовлено проникненням в неї бактерій». Отже, за три роки до відкриття австралійськими дослідниками Уроном і Маршалом Helicobacter ruļoї український вчений повідомив про особливості патогенезу виразкової хвороби. 1998 року Є.М. Стародуб захистив докторську дисертацію на тему «Нові підходи до етіології, патогенезу та терапії виразкової хвороби». В ній підсумовано вивчення регуляторних пептидів методомрадіоімунного аналізу при виразковій хворобі. Всі подальші наукові дослідження кафедри професор Є.М. Стародуб спрямував на вивчення ролі гелікобактеріозу в патогенезі виразкової хвороби та розробку методів її лікування, а також вивчення мінеральної щільності кісткової тканини при патології органів травлення, розробку сучасних методів діагностики й лікування патології печінки. В обласній клінічній лікарні він започаткував ендоскопічні дослідження шлунково-кишкового тракту. Саме Є.М. Стародуб перший у краї запровадив алгоритм діагностики та лікування гелікобактеріозу. Впровадження цих наукових досліджень у практику сприяло зниженню рівня захворюваності на виразкову хворобу на Тернопільщині

Під керівництвом проф. Є.М. Стародуба колектив кафедри терапії ФПО провів чимало наукових досліджень, а саме:

– впровадив експрес-методи діагностики гелікобактеріозу при хронічних захворюваннях гастродуоденальної зони;

– вивчив стан імунної системи та зміни показників перекисного окислення ліпідів та антиоксидантного захисту у хворих на виразкову хворобу;

– дослідив роль регуляторних пептидів у патогенезі виразкової хвороби;

– довів ефективність і впровадив використання електромагні-

творчий потенціал на посаді професора кафедри первинної медико-санітарної допомоги та сімейної медицини.

Колектив університету щиро шанує Вас як одного з перших талановитих випускників, відомого вченого, висококваліфікованого клініциста-терапевта, педагога і вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм,

тнього випромінювання надвисокої частоти при виразковій хворобі та хронічному панкреатиті;

– запропонував методику та впровадив використання електродіагностичного розчину срібла при виразковій хворобі.

– за результатами означених досліджень опублікував понад 150 робіт як в українських, так і у зарубіжних медичних виданнях (Бельгія, Словенія, США, Данія, Франція, інші країни).

Напрацьовані матеріали давали основу для численних публі-

кацій у наукових виданнях і написання 3-х навчальних посібників. Професор Є.М. Стародуб є автором 270 наукових робіт, серед них: 5 деклараційних патентів, 2 патентів на винахід, кілька методичних рекомендацій, клінічних лекцій, раціоналізаторських пропозицій. Підготував 9 кандидатів медичних наук, 3 магістри медицини, 1 доктора медичних наук. Учні Є. М. Стародуба завжди з великою повагою та любов'ю відгукуються про свого керівника.

Професор Є.М. Стародуб – досвідчений клініцист вищої категорії, «Відмінник охорони здоров'я СРСР». 2007 року за плідну наукову, навчально-методичну й лікувальну роботу нагороджений Грамотою Верховної Ради України. До проф. Є.М. Стародуба приїжджають хворі з усіх кутків краю. Знають і поважають його і в найближчих областях, цінують і чекають на його обходи в Тернопільській міській лікарні №2 і лікарі, і пацієнти. Великий досвід професора Є.М. Стародуба підсумований у виданих книгах. Так,

сумлінне виконання своїх службових та громадських обов'язків. Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Євгене Михайловичу, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових здобутків у Вашій благородній діяльності, добробуту, душевного спокою, людського тепла, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

під його редакцією 2001 року видано посібник «Хвороби органів травлення» для лікарів-гастроентерологів і терапевтів, 2005 року – посібник «Алгоритми діагностики та лікування хронічних захворювань органів травлення» і навчальний посібник «Сімейна медицина», цього року – посібник «Алгоритм діагностики і лікування невідкладних станів в терапевтичній практиці».

З січня 2010 р. Є.М. Стародуб працює професором кафедри первинної медико-санітарної допомоги та сімейної медицини. І знову Євген Михайлович трудиться не лише як висококваліфікований лікар, талановитий науковець, а й натхненний педагог, нині він невтомно готує лікарів первинної ланки медико-санітарної допомоги за студентською лавою. Своє вміння узагальнювати нове, прогресивне, виділяти основні проблемні питання, зорганізувати діагностичний пошук та застосовувати усі досягнення в практиці та використовувати їх практично. Прикметною рисою ювіляра є те, що він радо ділиться з молодими науковцями досвідом і знаннями. Він – частий учасник всеукраїнських та з міжнародною участю наукових конференцій, де виступає з доповідями у розгалуженому спектрі своїх наукових зацікавлень. Тепер шановний ювіляр з таким же невичерпним натхненням готує сімейних лікарів на додипломному рівні. За редакцією професорів Л. С. Бабінець, В.Б. Гоцинського та Є.М. Стародуба вийшов посібник для інтернів та лікарів «Сімейна медицина».

Усі, хто спілкувався з Євгеном Михайловичем як з лікарем, педагогом чи науковим керівником, відгукуються про нього як про чуйну, інтелігентну людину. І в свої 75 років він залишається молодим душею, енергійним, допитливим вченим, лікарем, вимогливим педагогом. Як це чудово, що і зараз поруч з нами крокує енергійна, життєрадісна, доброзичлива та працьовита людина, сповнена цікавих задумів, готова завжди порадити, підтримати. Зичимо Вам, шановний Євгене Михайловичу, молодечого запалу, здійснення творчих задумів, нових учнів. Хай доля й надалі щедро дарує Вам міцне здоров'я, творче натхнення на многа й благодатна літа!

Колектив кафедри первинної медико-санітарної допомоги та сімейної медицини

В МУЗИЦІ – НАЙВИЩІ НІЖНІ ПОЧУТТЯ, В НІЙ – ЛЮБОВ І ТУГА ТА САМЕ ЖИТТЯ

Про те, що музика надихає, забезпечує душу крилами, сприяє польоту уяви писав ще древньогрецький мислитель Платон. Серед студентів ТДМУ є чимало палких прихильників якісної музики. Можливо, хтось з них міг би стати відомим співаком чи музикантом і виступати на професійній сцені, але любов до медицини переважила й молоді люди обрали іншу професію. Їх покликання – лікувати людей. Це теж Божий дар. До речі, чимало корифеїв медицини мали неабиякі музичні здібності, приміром, відомий композитор і співак Семен Гулак-Артемівський. В медичному інституті навчався і Володимир Івасюк.

У нашому університеті є всі можливості для розвитку творчих здібностей талановитих студентів. Вони беруть активну участь в університетських мистецько-культурних заходах, пісенних конкурсах і фестивалях, зокрема, у Всеукраїнському фестивалі-конкурсі мистецтв студентів-медиків та працівників лікувальних установ України «Ліра Гіппократа». Музика сприяє вихованню гармонійно розвиненої особистості – високоосвіченої, соціально-активної, з високими духовними якостями. Зрештою, хай краще про це розкажуть самі студенти. Попросили їх висловитися на тему: «Музика в моєму житті».

Людмила ПАПІНКО,
третьокурсниця медичного факультету

Чи можете ви уявити себе і своє життя без музики? Особисто я – ні. У кожного своє поняття про музику та її місце у повсякденному житті. Вона заспокоює, допомагає мріяти й фантазувати, забуваючи про буденність. Музика приносить радість і теплі емоції у наше серце, робить людей щасливішими, дає спокій та насолоду. Музика – це мистецтво передавати емоції через звук.

Особисто для мене музика – це невичерпне джерело натхнення!

Пісня зі мною із самого дитинства. Бабуся любила співати народних пісень, а я – їх слухати. Сиділа, наче зачарована, поринаючи в чарівний світ української пісні. Бабуся посягла в моєму серці те зернятко, яке проростає й, напевно, буде проростати в мені все життя. Це зернятко – любов до музики.

Цю дитячу любов допомогла мені спрямувати в творче русло моя мама. Вже у 8 років я була старанною ученицею дитячої хорової капели «Зоринка». Навчання складалося з трьох підготовчих ступенів, після закінчення яких старанних учнів переводили в концертний хор. Також із 2 ступеня надавалася можливість обрати музичний інструмент, який найбільше припав до душі. Я об-

рала скрипку, адже скрипка – королева музики! Із «Зоринкою» ми побували на багатьох фестивалях і конкурсах як в Україні, так і поза її межами. Відвідали Польщу, Болгарію, Німеччину, Словаччину, Угорщину, Росію, брали участь у багатьох українських музичних дійствах. Щиро вдячна «Зоринці» за неоціненний досвід і любов до прекрасного, який здобула за 8 років навчання. Навіть після закінчення частенько навідувалася до рідної школи та з нетерпінням чекала нових виступів.

Музика – частина мого життя і я не полишатиму її й надалі. Спробувала себе і на естраді. Отримала величезний досвід, виконуючи сучасні пісні як солістка власного гурту. Також у цей період уперше спробувала себе не лише в ролі виконавиці, а й автора пісень. Зі своїми музичними однодумцями брали участь в конкурсах і фестивалях на теренах України.

Зараз не втрачаю можливостей співпрацювати з іншими виконавцями, а також з нетерпінням чекаю нових музичних імпрез у нашому університеті.

Музика є мовою серця, найніжніших почуттів та емоцій людини. Вона дає поштовх для уяви, сприяє формуванню духовно-естетичного ставлення до дійсності, а через нього – до власного «Я».

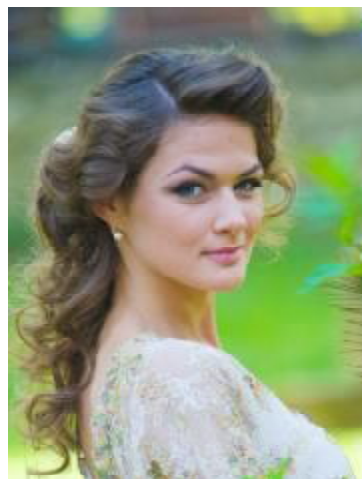
Вважаю, що музика тісно пов'язана з медициною, адже завдання лікаря – зцілити не лише тіло, а й душу. І музика йому – гарний помічник. А ще спів поліпшує мову дітей. Співаючи, діти змушені протяжно вимовляти слова, що формує чітку вимову. Крім того, слова в пісні підпорядковані певному ритму, що також допомагає вимові важких звуків і складів.

Музика – могутнє джерело думки. Без музичного виховання неможливий повноцінний розумовий розвиток дитини. Першоджерелом музики є не лише навколишній світ, а й

сама людина, її духовність, мислення і мова. Музичний образ по-новому розкриває перед людьми навколишній світ. Увага дитини немовби зосереджується на предметах і явищах, які в новому світлі відкрила перед нею музика, і її думка малює яскраву картину, а ця картина проситься в слово. Дитина творить словом, черпаючи в навколишньому світі матеріал для нових уявлень і роздумів.

Тому музичне виховання є могутнім засобом, який сприяє всебічному та гармонійному розвитку особистості.

Аліна ОВЧІННІКОВА,
випускниця медичного факультету

Якби ви запитали мене, коли я полюбила музику то, напевно, не змогла б відповісти на це запитання, тому що співати й говорити починала разом. Любов до музики з кожним днем збільшувалася і впліталася, як в косу, в дорогу життя. Милі мамині пісні, ніжно-глибокий український фольклор відкривав душу, неначе вікна назустріч запаху й співу весни. В музичну та загальноосвітню школи я пішла одночасно. І ось мої пальці самі почали торкатися струн та клавіш і творити звуки, я насолоджувалась, хоча ще не могла збагнути, наскільки важливим стане для мене це заняття.

У школі викладали різні дисципліни, але моїм улюбленим був урок музичної літератури. Ми вивчали біографію багатьох славетних українських та іноземних композиторів, слухали різні музичні п'єси та опери. Це було дуже цікаво й корисно для мене. Ці уроки допомогли мені полюбити класичну музику.

Звичайно, у мене є мої улюблені композитори та п'єси. Захоплююся музикою Шопена, Ліста, Шуберта, Генделя. Сама люблю грати. Зазвичай виконую мої улюблені класичні твори – п'єси моєї душі.

Відтак з'явилося бажання спробувати себе в професійному співі, а фестивалі, конкурси, хіт-паради відкрили ще одну завісу в світ музики.

Обрала лікувальну справу, усвідомлюючи, що найважливіше диво – життя людини, а її здоро-

в'я – найвища особиста та суспільна цінність. Через розуміння та відчуття тонкого ефірного мережива мистецтва можна відчутти чийсь біль чи радість. Людвіг ван Бетховен сказав «Музика – посередник між духовним і чуттєвим життям людини».

Хвилини життя – як акорди. Тому щоразу, одягаючи білий халат, я йду боротися за те, щоб музика життя звучала, не змовкаючи.

Анна КУЗИШЕН,
першокурсниця медичного факультету

Що таке музика? У кожної людини знайдеться власна відповідь на це запитання. Музика нас оточує повсякденно, вона усюди, хоча ми цього не помічаємо...

Подих вітру, шелест листя, спів пташок – все це теж можна назвати музикою, до якої людина прислухається, коли є на самоті з природою. Хоча трапляється це рідше, ніж хотілося б, адже зайняті щоденними справами, люди не мають часу подумати, в якій красі живуть.

Але нотка за ноткою пишеться й музика, яку ми слухаємо по радію чи телебаченню, і вона є також хорошою й викликає різні емоції: радість, спокій, смуток чи просто насолоду.

Мені подобається музика, вона відіграє важливу роль у моєму житті. Під музику можна танцювати, писати або створювати щось нове...

Тетяна ІВАСЕНКО,
третьокурсниця медичного факультету

Любов до музики і загалом до мистецтва прищепив мені ще

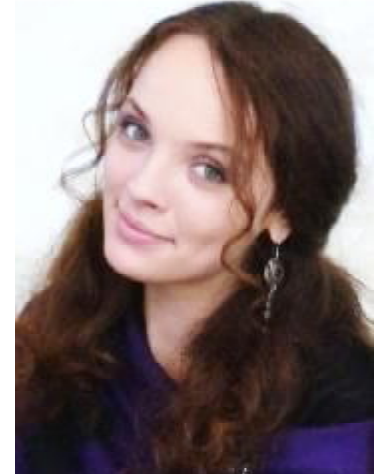
з малечку дідусь. Він був педагогом і вклав у моє виховання чимало зусиль і часу. Тому з дитинства знала багато українських народних пісень та віршів, і з дитячою безпосередністю співала, декламувала, лише попроси...

Я співала залюбки завжди. Музика все життя мене супроводжує, сподіваюся, так буде й надалі. Моє дитяче захоплення батьки помітили й вирішили його розвивати. Займалася вокалом в естрадних студіях Тернополя, а згодом доля звела мене з керівником вокально-естрадної студії Києва. Відтоді почалася серйозна робота: міжнародні фестивалі, конкурси, концерти. Все це приносило масу задоволення, але забирало багато сил та енергії, а найголовніше – час. Тому настала хвилина розставити пріоритети: сцена та естрада, з усіма її жорсткими законами, чи професія лікаря, яку я вибрала вже давно, а точніше – вона мене, оскільки виросла я в родині лікарів та ще й народилася в День медичного працівника.

Сумніви були, але я рада, що вибрала медицину. Люблю сцену, метушню за лаштунками, особливе хвилювання перед виступом. Але насправді для того, щоб стати зіркою, потрібно докласти чималих зусиль і бути готовим до гірких розчарувань, до критики. Я не була впевнена, що стати відомою – це саме те, чого так шукала в житті. Для мене значно важливіше стати насамперед гарною дружиною й матір'ю, хорошим спеціалістом, адже професія лікаря – така благородна.

Я співаю і зараз. Виступаю на концертах, фестивалях. Але це не справа всього мого життя, радше захоплення. Переконана: якщо Бог дає людині талант, то не можна закопувати його в землю, потрібно розвивати, примножувати. Головне – не боятися, йти до своєї мрії, адже живемо лише раз.

Зоряна САБАТ,
четвертокурсниця медичного факультету

Музика, як казка, музика – жива.
І не треба серцю будь-які слова.

(Закінчення на стор. 7)

В МУЗИЦІ – НАЙВИЩІ НІЖНІ ПОЧУТТЯ, В НІЙ – ЛЮБОВ І ТУГА ТА САМЕ ЖИТТЯ

(Закінчення. Поч. на стор. 6)

*В музиці – найвищі ніжні
почуття.*

*В ній – любов і туга та саме
життя.*

*Музика, як море, то штор-
мить, то – ні.*

*Там знаходить серце рятівні
вогні.*

*Музика, як сонце, гріє нам
серця,*

*їй нема початку і нема
кінця.*

*І чого не зможеш словом
досягти,*

*В музиці розкажеш щирю
правду ти.*

Любов до музики у мене вихували з раннього дитинства. Я не могла заснути без коліскової або ввімкненого радіо. Дуже люблю співати, музика – це емоції, записані в нотах, спогади про щасливі й не дуже приємні миті, про людей, які є або були колись дуже важливими. Кажуть, що слово – це наймогутніша людська зброя, словом можна вбити, а можна повернути до життя. На мою думку, пісня – потрійний удар, крім сили слова, в ній поєднуються мелодія й харизма виконавця. Для мене музика – найкраща панацея.

Моє творче зростання як вокалістки почалося в хоровій школі «Зоринка» (посіла друге місце у вокальному конкурсі), закінчила студію при училищі ім. Соломії Крушельницької по класу фортепіано, в школі брала участь в ансамблі «Сто сопілок».

Улюбленого жанру в мене немає, слухаю, по суті, все, головне, щоб «зачепило». За цим критерієм вибираю пісні для виконання, часто маловідомі, стараюся висловити всі емоції, закладені в пісні, її «заряд». Найприємніше, коли бачу «віддачу» зали, тоді відчуваю себе частиною чогось великого й прекрасного.

Наталія ВОЛОТОВСЬКА,
асистент кафедри
патологічної фізіології,
випускниця ТДМУ 2007 р.

Інколи так буває – йдеш вулицею, муркочеш мелодію під ніс, заходиш у приміщення... і, наче на замовлення, вона звучить... Це, як на мене, чітко вказує на те, що довколишній світ пронизаний не лише тими хвилями, які може вловлювати радіоприймач, а й ми можемо робити те саме. Усе залежить від того, наскільки ми тонко налаштовані на те довкілля... і чи хочемо цього взагалі... Я вже переконалася, що творчість в будь-якому її виді сприяє покращенню активізації мозкової діяльності, робить людей добрішими та сердечнішими... А ще дарує зцілення... Науковцям, та й пересічним громадянам, давно вже відомо про двоякий вплив музики на організм не лише тварин, а й людини: так, Моцарт, Шопен, Вівальді рекомендовані для прослуховування в період одужання, при депресивних станах. Щодо Бетховена, зокрема, його «Місячна соната» – то вона допомагає зосередитися й налаштуватися на перемогу. Тому навіть коли

студент-медик не зуміє її програти самостійно на фортепіано перед початком сесії – прослухати можна завжди...

Що ж до музики, яка несе агресію, то тут дозволяйте не спинятися, щоб когось не образити... Єдине, що все-таки наважусь сказати – музика, кіно, зрештою, навіть комп'ютерна гра – повинні нести бажання вийти з кінозали чи іншого закладу та обійняти весь світ. Згадати стареньких батьків, зателефонувати чи написати листа далеким родичам, подарувати квіти коханим, а часом – і пригостити смаколиком бездомну тваринку, не кажучи вже про добрососусідність у межах району, міста, країни... Безперечно є той факт, що музика, часом, як і їжа – може бути наркотиком. Власне, такі музичні твори теж існують і спрямовані на те, щоб зтягти людину в секту чи перетягти до іншого віросповідання... Однак я переконана, що зараз справді неможливо уникнути виникнення так званої «єдиної світової релігії», нового розуміння дива – дедалі більше з'являється людей, які здатні по-іншому чути світ і впливати на нього...

У такому ракурсі ця нова релігія видається поєднанням «доброї музики, світлої», як основи, матриці новітнього розвитку, із запереченням екзистенціалізму, який призводить до постійного падіння... При цьому все-таки національність повинна зберегтися й культивуватися.

Ще навчаючись у школі, я твердо вирішила вступити на навчання до Тернопільської державної медичної академії ім. І.Я. Горбачевського – тому цікавилася всім, що відбувалося у стінах вишу, читала «Медичну академію». Саме звідти дізналася, що триває конкурс на найкращі слова гімну для alma mater.

Слово за словом – зринув на папір вірш, який наважилася подати до змагання. У січні 2001 року в першому номері газети у рубриці «Напиши гімн» і надрукували мого вірша «Врятуй людину», який закінчувався словами:

*Тернопільська медична
академіє,*

Віват тобі! І многая літа.

*Многая літа-літа,
многая літа...*

Але що слова без музики?... Музика звучала в моєму серці, і хоч я зараз уже не боюсь ділитися з людьми нотами своєї душі, проте тоді я не наважилася взяти на себе таку відповідальність – тому і звернулася до вже відомого на той час талановитого композитора, співака та керівника гурту «Світозари» Романа Рудого, який раніше писав музику до моїх віршів.

Прочитавши слова, Роман Антонович «затвердив» його «співочу природу», але при цьому додав, що треба створити такий твір, який був би сприйнятливий не лише професорсько-викладацьким складом, а й студентством, щоб він справді став тим птахом, який буде нести добру звістку і при цьому переплете відчуття суму з радістю одужання, відтворить класику звучання у сучасному супроводі. З тої миті я й відчула усю «красу і радість» мук творчості. Як зараз чую слова Романа Антоновича, що були незмінні при кожному перегляді нових варіантів твору: «Шукай, шукай слова, які б торували чарівні стежки до сердець людей».

«Скільки можна?!» – запитувала сама себе, але вперто тягнулася до невидимої планки неможливого композитора...

І ось березень 2002 року, разом з бузьками, що мали прилетіти на нашу землю, зупинив мої пошуки. У шостому номері «Ме-

дичної академії» надрукували остаточний варіант слів, який і поклав на музику заслужений артист України, композитор Р.А. Рудий.

З ініціативи ректора, доктора медичних наук, професора Л.Я. Ковальчука гімн внесли в програму посвяти в студенти у серпні 2002 року, а в подальшому і в програму випуску студентів. Також він звучав під час святкування ювілейних дат нашого вишу. Коли мене якось запитали, як можна виконувати наживо багато разів один і той самий твір, то відповісти мені було дуже легко. Неповторним є відчуття єднання із залом... Кожного разу бачу нові обличчя – то цілком ще юні, дитячі, наївні у першорічків, то серйозні, і разом з тим сумовито-щасливі у випускників. Якось ще в школі після виконання релігійного твору на одному з концертів до мене підійшла жінка зі сльозами на очах, дякуючи за красу й добро, що відчула в моєму голосі. Після посвят же чи випуску – все це зростає багатократно – і невловима для когось віддача із зали, і теплі посмішки, і слова вдячності при безпосередньому контакті з людьми вже за лаштунками...

У творчості, якою б вона не була, важливо не боятися починати, не впадати у відчай, якщо щось не вдається... Пригадуються слова Ліни Костенко: «Найкращий вірш ще ходить на свободі...» Але ж це таки правда! Як і правдою є те, що найкращий той день, в якому ми живемо, бо іншого може й не бути...

Людина так вже створена – за образом і подобою... тож творити добро – наше пряме призначення, яке часто не вимагає великих затрат енергії. Ніщо не вартує нам так мало, як посмішка, проте ніщо й не цінується так дорого, як вона...

ВІТАЄМО!

20 квітня відзначає ювілейний день народження ветеран ТДМУ Раїса Никанорівна ОДІЙЧУК.

Вельмишановна Раїсо Никанорівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви успішно пройшли 34-річний трудовий шлях старшого лаборанта спочатку кафедри пропедевтики внутрішніх хвороб, а в останні 27 років – кафедри загальної хірургії, виконували одну з найважливіших ділянок роботи – організаційного забезпечення навчального процесу і проведення лабораторних наукових досліджень. Неодноразово Вас обирали профгрупоргом кафедри.

Глибоко поважаємо й

шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Раїсо Никанорівно, доброго здоров'я, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, щасливого довголіття.

Нехай не згасає молодість душі, бадьорий настрій, невичерпний оптимізм, щедро колоситься Ваша життєва нива!

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

18 квітня відзначає ювілейний день народження ветеран ТДМУ Інна Олексіївна ВАСИЛЬЄВА.

Вельмишановна Інно Олексіївно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви успішно пройшли понад 38-літній трудовий шлях спочатку викладача, а в останні 16 років – старшого викладача кафедри іноземних мов.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як науковця, висококваліфікованого методиста, досвідченого педагога і вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

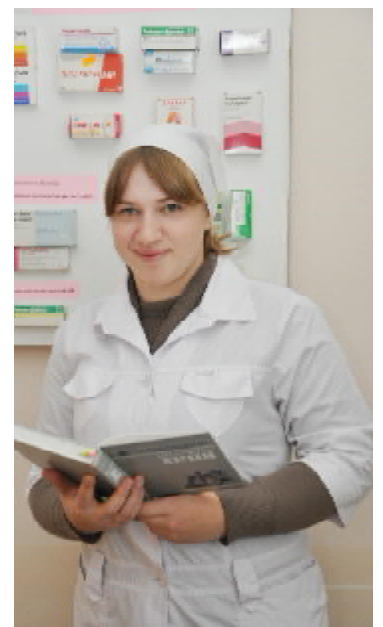
Бажаємо Вам, вельмишановна Інно Олексіївно, доброго здоров'я, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя і затишку, активного й щасливого довголіття.

Нехай не згасає молодість душі, бадьорий настрій, невичерпний оптимізм, щедро колоситься Ваша життєва нива!

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

ОБ'ЄКТИВ-О

Любов ВАСЬКОВА, студентка фармацевтичного факультету

Фото Павла БАЛЮХА

КОМБІНОВАНЕ ТА КОМПЛЕКСНЕ ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ НА ЗЛОЯКІСНІ ПУХЛИНИ ОСНОВНИХ ЛОКАЛІЗАЦІЙ

Порядок денний конференції складався з двох пленарних засідань. Перше було присвячене загальним підсумкам надання спеціалізованої онкологічної допомоги країнам у 2012 році. З доповідями виступили: Леонід Шкробот – заступник головного лікаря з хірургічної роботи, Оксана Туманова – завідувач хірургічного відділу №1, Петро Сабала – завідувач хірургічного відділу №2, Любов Самбор – обласний онкогінеколог, заступник головного лікаря з медичної частини, Андрій Яременко – хірург торакального відділу.

Торік в області зареєстрували 3426 випадків злоякісних захворювань. При цьому захворюваність склала 318,1 на 100 тисяч населення (2011 року – 3270 ви-

30-річчю кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини Тернопільського державного медичного університету присвятили науково-практичну конференцію на тему «Комбіноване та комплексне лікування хворих на злоякісні пухлини основних онкологічних диспансером». Її провели спільно з обласним клінічним онкологічним диспансером. У заході взяли участь районні онкологи, заступники головних лікарів районних лікарень, лікарі облонкодиспансеру, викладачі кафедри онкології, студенти медичного університету.

го наукового товариства онкологів розпочали лекцію на тему: «Сучасні можливості остеосинтезу в онкохворих», яку прочитав Ігор Кулянда, доцент кафедри ендоскопії з малоінвазивною хірургією, урологією, ортопедією і травматологією факультету післядипломної освіти ТДМУ.

Професор Ігор Галайчук, завідувач кафедри та голова Товариства онкологів Тернопільської області, звітував про роботу товариства у 2012 році та виступив з доповіддю «30-річчя кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини: історія розвитку».

18 березня 1983 року згідно з наказом ректора було створено кафедру онкології і радіології на основі об'єднання двох навчальних курсів онкології та рентгенології. Завідувачем курсу рентгенології та медичної радіології з 1960 до 1982 року був доцент І.Т. Цілюрик. Курсом онкології 1970-1982 рр. завідував доц. М.В. Скибенко. Теперішню назву кафедра отримала на початку 90-х років. Першим заві-

дувачем кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини є професор В.І. Дрижак, Г.С. Мороз, І.В. Жулкевич, кандидати медичних наук, доценти Ю.В. Угляр, М.І. Домбрович, Л.В. Шкробот, кандидати медичних наук, асистенти І.М. Леськів, Н.О. Загурська, Д.Б. Кривокульський, асистенти

Т.Ю. Угляр, Г.П. Назаркевич, лаборант О.Б. Нагорна, аспіранти Л.В. Нітефор, О.С. Гоцько.

Навчальна робота. На кафедрі викладають курс онкології для студентів V та VI курсів медичного факультету, курс променевої діагностики та терапії для студентів III курсу медичного й сто-

лю знань. Активно співпрацює кафедра також з факультетом післядипломної освіти, на якому викладають курси радіології, радіаційної медицини та онкології для лікарів-курсантів і лікарів-інтернів.

Наукова робота. Науково-дослідну роботу кафедри 2009-2012 рр. виконували за темою «Оптимізація діагностики лімфогенних метастазів та способів лікування хворих на рак прямої кишки, молочної залози і меланому шкіри».

У попередні роки була комплексна НДР разом з кафедрою інфекційних хвороб на теми: «Роль вірусів гепатиту В і С та інших причинних факторів у гепатоканцерогенезі» і «Профілактика та лікування печінкової недостатності у хворих на механічну жовтяницю пухлинного генезу».

Підсумки цієї наукової роботи знайшли своє відображення в монографії «Вірусні гепатити і рак печінки» (М.А. Андрейчин, В.І. Дрижак і співав., 2010 р.).

Загалом співробітники кафедри за роки її існування підготували та захистили 4 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук і 10 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук, опублікували 6 монографій, понад 300 наукових статей,

отримали 20 патентів на винаходи. Колектив кафедри брав участь в організації трьох всеукраїнських науково-практичних конференцій: «Супровідна терапія в лікуванні онкологічних хворих» (2004 р.), «Методи доклінічної діагностики регіонарних лімфогенних метастазів» (2007 р.), «Раціональна хіміотерапія онкохворих» (2009 р.).

Кафедра була своєрідним трампліном для наукового та фахового злету колишнього асистента, к.м.н. Ірини Миколаївни Дикан, а тепер – члена-кореспондента НАМН України, директора «Науково-практичного центру променевої діагностики НАМНУ», клінічного ординатора Григорія Івановича Климнюка, а тепер наукового керівника відділу дитячої онкології Національного інституту раку (м. Київ), головного дитячого онколога МОЗ України.

Лікувальна робота. На кафедрі розробили методики, що спрямовані на оптимізацію лікування хворих з пухлинами шкіри, молочної залози, пухлинами жіночих статевих органів, товстої кишки. Вперше в Україні впровадили методику біопсії «сторожового» лімфатичного вузла, розробили спосіб малоінвазивної регіонарної лімфангіоектомії у хворих на меланому шкіри, оригінальні методи пластики, які захищені патентами.

Напрямки клінічної спеціалізації викладачів: проф. І. Галайчук – злоякісні пухлини шкіри (рак, меланома) і саркоми м'яких тканин, рак молочної залози, он-

копластична хірургія; проф. В. Дрижак – рак молочної залози, пухлини шлунково-кишкового тракту; проф. Г. Мороз – онкоторакальна хірургія; проф. І. Жулкевич – діагностика та хіміотерапевтичне лікування онкогематологічних захворювань та комп'ютерно-томографічна діагностика; доц. Ю. Угляр – пухлини шлунково-кишкового тракту; доц. М. Домбрович – рак товстої кишки, злоякісні пухлини шкіри; доц. Л. Шкробот – рак шлунка та підшлункової залози; асистент Д. Кривокульський – рак жіночих репродуктивних органів; асистент Т. Угляр – пухлини товстої кишки, аспірант О. Гоцько – пігментні пухлини шкіри, телемедицина. Напрямки діагностичної спеціалізації: асис-

Професор Ігор ГАЛАЙЧУК

тент І. Леськів – спеціаліст ультразвукової діагностики; асистент Н. Загурська – рентгенолог; асистент Г. Назаркевич – спеціаліст з КТ і МРТ діагностики.

Перспективи розвитку кафедри:
– у навчальному процесі: оснащення навчальних кімнат і лекційної аудиторії сучасною комп'ютерною технікою та створення кафедральної мережі для проведення практичних і лекційних занять з онкології та радіології з використанням мультимедійних технологій;

– у науково-дослідній роботі започатковано нову тему: «Використання телекомунікаційно-інформаційної технології скринінгового обстеження населення для своєчасного виявлення, ефективного лікування та профілактики меланому і раку шкіри».

– у лікувальній роботі: вивчення особливостей діагностики та лікування сарком молочної залози; обґрунтування застосування методу фрактальної розмірності при комп'ютерній діагностиці раку легень; вивчення мінеральної щільності кісткової системи у хворих на хронічний лейкоз; впровадження онкопластичних хірургічних методик у хворих на рак молочної залози, меланому і рак шкіри.

**Ігор ГАЛАЙЧУК,
завідувач кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини, професор**

Доцент Ігор КУЛЯНДА

падків, захворюваність 302,5). У занедбаних стадіях діагностували 15 % пацієнтів (2011 року – 19,7 %). Питома вага первинних хворих, виявлених на III-IV стадіях, склала 11,1 % (за 2011 рік – 15,8 %).

Зазначено торік зростання показника смертності населення від злоякісних захворювань – 179,8 на 100 тис. населення (2011 р. – 165,2; в Україні – 180,0). Показник смертності до року з часу встановлення діагнозу 2012 року становив 30,8 % (2011 р. – 31,2 %, в Україні – 33,6 %).

В області 2011-2012 рр. показник морфологічної верифікації діагнозу залишається практично стабільним: 83,2 % та 83,4 %.

Торік спеціальне протипухлинне лікування отримали 74,9 % онкохворих з уперше встановленим діагнозом (2011 р. – 74,3 %). За локалізаціями: рак порожнини рота – 86,6 %, рак молочної залози – 87,4 %, рак щитоподібної залози – 97,9 %.

Загальний показник п'ятирічного виживання онкохворих становив 61,4 % (2011 р. – 61,3 %).

За підсумками рейтингових показників онкослужби області перші три місця зайняли Шумський, Теребовлянський і Лановецький райони.

Головний онколог області Шагін Бабанли підсумував результати діяльності онкослужби області за 2012 рік і намітив перспективи розвитку на нинішній рік.

Пленарне засідання обласно-

Колектив кафедри: 1-й ряд (зліва направо): асистент Тетяна УГЛЯР, асистент Галина НАЗАРКЕВИЧ, лаборант Оксана НАГОРНА, аспірант Лариса НІТЕФОР, 2 ряд (зліва направо): доцент Юрій УГЛЯР, доцент Мирослав ДОМБРОВИЧ, професор Володимир ДРИЖАК, професор Геннадій МОРОЗ, професор Ігор ГАЛАЙЧУК, професор Ігор ЖУЛКЕВИЧ, асистент Ніна ЗАГУРСЬКА, асистент Ігор ЛЕСЬКІВ

дувачем кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини був проф. Г.С. Мороз (1983-1993 рр.). 1994-2006 рр. кафедру очолював проф. В.І. Дрижак. У різні роки співробітниками кафедри були: к.м.н. Л.О. Волкова, А.Т. Кудін, доц. В.М. Горошко, О.В. Грицько, В.І. Солом'яник. Пройшли підготовку в клінічній ординатурі відомі тепер у краї лікарі: Ю.М.

матологічного факультетів, курс радіаційної медицини для студентів V курсу медичного та студентів IV курсу стоматологічного факультетів, курси «Медсестринство в онкології» та «Паліативна медицина» для медсестер-бакалаврів ННІ медсестринства. Впроваджено дистанційну форму навчання, що потребувало створення нової методологічної бази та дистанційних методів контро-

У ЖИТТІ ВАЖЛИВО БУТИ ПОТРІБНИМ ЛЮДЯМ

24 квітня виповнюється 60 років професорові кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії ТДМУ Леонідові Андрійовичу ГРИЩУКУ.

Вельмишановний Леоніде Андрійовичу!

Докторів медичних наук, професору кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії Леонідові Андрійовичу Грищуку 24 квітня виповнюється 60 років. З 1998 року його доля тісно пов'язана з нашим університетом. 15 років — це чимало, правда?

Зустрівшись з Леонідом Андрійовичем, попросила його розповісти про свій життєвий та професійний шлях, про найдорожче і найдорожчих.

— Кажуть, усе в душі людини має свої витoki, усе бере початок з дитинства. Розкажіть, будь ласка, про своїх батьків і про те, чому Ви обрали саме цю професію — лікаря.

— Мій батько Андрій Антонович був військовим, пройшов всю війну і зустрів її закінчення у Відні командиром батальйону. Після війни військову частину батька перевели в Тбілісі, де я народився. Мати Зінаїда Іванівна працювала вчителькою. Під час війни була зв'язковою партизанського загону на Вінничині.

Після переїзду до Тернополя наша сім'я дружила із сім'єю лікаря Захара Йосиповича Фурманова, прекрасної людини і фахівця. Гадаю, саме його приклад спонукав мене зацікавитися медициною. І після служби в армії вступив до Тернопільського медичного інституту.

— Чим запам'яталися студентські роки?

— Це був дуже цікавий час пізнання медицини. Ціла когорта висококваліфікованих вчителів передавала нам свої знання. Приємно згадувати працю в студентському науковому товаристві, у студентських будівельних загонах. Улітку ми працювали на бу-

Сердечно вітаємо Вас з 60-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після 14 років практичної лікарської роботи, успішно пройшли понад 17-літній трудовий шлях від клінічного ордина-

— З усіх розділів клінічної медицини Ви обрали фтизіатрію. Чому?

— Останні три роки навчання в інституті саме на кафедрі фтизіатрії я займався в студентському науковому гуртку. І після інституту отримав скерування на навчання в клінічну ординатуру на цій кафедрі. Після закінчення клінічної ординатури працював лікарем фтизіопульмонологічної МСЕК.

1991 року захистив кандидатську дисертацію на тему: «Супровідні захворювання органів травлення та ентеральне засвоєння вуглеводів у хворих на туберкульоз легень». Науковими керівниками були професор М.М. Савула та професор С.А.Сморщок.

У ТДМУ працюю з 1998 року. На той час наш ВНЗ ще був в статусі академії. Нині — це університет. Щиро вдячний керівництву ТДМУ за довіру й можливість працювати в одному з найкращих, на мій погляд, медичних університетів країни. Працював на посадах: з вересня 1998 року — асистентом кафедри фтизіатрії, 2002-2005 рр. завідувачем цієї кафедри. З 2003 р. Леонід Андрійович — доцент, з 2007 року — професор кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії.

Проїшовши підготовку на кафедрі іноземних мов, почав вести заняття та читати лекції англійською. Переконалий, науковцям у сучасних умовах необхідне знання іноземних мов.

тора до професора, завідувача курсу фтизіатрії кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-фти-

2006 року в складі делегації університету ознайомився з системою вищої медичної освіти в м. Катовіце (Польща), що підштовхнуло до написання монографії. Налагодженню плідних контактів з польськими науковцями сприяла участь у конференціях та з'їздах Польського товариства захворювань легень.

2009 року масштабний науковий симпозіум з участю чисельної делегації з Польщі відбувся в нашому університеті. Ми започаткували цікаві спільні наукові проекти, зокрема, проект БУПАС з вивчення причин виникнення бронхіальної астми у дітей. Його учасниками, крім польських та українських науковців, стали фахівці з Білорусі. Зараз до проекту приєдналася також Канада.

— Якою була тема Вашої докторської дисертації?

— «Клініко-патогенетичне обґрунтування лікування та профі-

зіатра, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Усім пам'ятна Ваша активна робота впродовж п'яти років секретарем вченої ради університету.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для насліду-

лактики легеневих кровохаркань і кровотеч у хворих на туберкульоз». Захистив її 2007 року. Науковим консультантом був професор Іван Теодорович П'ятночка. В основу дисертації лягли ідеї, над якими я з Іваном Теодоровичем працював, коли ще займався в студентському науковому гуртку. 2005 року брав участь у написанні підручника з туберкульозу (за ред. професора І.Т. П'ятночки) який вийшов українською та англійською мовами. 2008 року мені було присвоєне вчене звання професора. З 2006 до 2011 року працював секретарем вченої ради університету.

— Усі ці роки триває Ваша співпраця з лікувальним закладом?

— У мене вища кваліфікаційна категорія з фтизіатрії та терапії. Працюючи в стаціонарі Тернопільського обласного протитуберкульозного диспансеру, спершу надавав допомогу пацієнтам як лікуючий лікар, а тепер йдеться про обходи, консультації хворих. 2003 р. був обраний головою Асоціації фтизіатрів та пульмонологів області.

Проблема боротьби із туберкульозом, на жаль, залишається й надалі актуальною, хоча медики роблять усе від них залежне для лікування хворих, застосовуючи сучасні методики діагностики, лікування та профілактики цього небезпечного інфекційного захворювання. Лекції та практичні заняття для студентів 4 курсу медичного й стоматологічного факультетів, 6 курсу, а також для інтернів і курсантів ФПО містять новітні досягнення в боротьбі з туберкульозом та супроводжуються мультимедійною презентацією. На курсі

вання новими поколіннями студентів, молодих лікарів і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Леоніде Андрійовичу, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, доброти, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя і тиші, активного й щасливого довголіття.

**Ректорат ТДМУ
імені І.Я. Горбачевського**

фтизіатрії вже стало традицією проводити тематичні конференції разом зі студентами кураторських груп, присвячені Всесвітньому дню боротьби із туберкульозом.

Разом із співробітниками беру участь у наукових конференціях, друкуємо статті та тези за даними проведених наукових досліджень.

— Кажуть, здоров'я — скарб, але гарна сім'я — скарб не менший. Розкажіть, будь ласка, про свою сім'ю.

— Дружина Тетяна Михайлівна — перший заступник начальника головного управління статистики в області. Донька Олена працює на кафедрі технології ліків нашого університету. Завжди вважав, що найкраще виховують не заклики, а власний приклад батьків, і радий, що донька виросла гарною людиною.

— Щастя, на Вашу думку, це... — ... бути потрібним. Потрібним своїй сім'ї, пацієнтам, друзям, колегам, студентам.

— З властивими Вам працьовитістю й незадоволеністю Ви віддаєте свої знання й енергію підготовці майбутніх лікарів. Упевнена, ювілей — подія важлива, але це лише віха у Вашій подальшій діяльності. Як же плани на майбутнє?

— Сподіваюся, що цього року вийдуть підручники із сімейної медицини та національний підручник з фтизіатрії, де я співавтор. Є також цікаві наукові проекти, в яких хочу взяти участь.

— Натхнення і успіхів Вам у праці, доброго здоров'я й родинного благополуччя! А з нагоди ювілею — найтепліші вітання.

Оксана БУСЬКА

ОБ'ЄКТИВ

Володимир СИВАК, студент фармацевтичного факультету (ліворуч); Лідія БОГАТИНСЬКА, студентка стоматологічного факультету (праворуч)

Фото Павла БАЛЮХА

Цікаво

ПРИЧИНА НЕЕФЕКТИВНОСТІ ДІЄТ

Процес схуднення важкий, але ще важче не повернутися з часом до вихідної маси тіла. Статистика показує, що понад 80 відсотків людей, що скинули зайву вагу, вже за один рік знову набирають її.

Причому винити в цьому необхідне не тільки відсутність сили волі.

Результати останнього дослідження, яке провели фахівці з Австралії, засвідчили: виною всьому — так звані гормони апетиту. Ці сполуки, коли людина сидить на дієті та худне, активізуються, відповідно, посилюється й апетит. Саме з цієї причини відбувається мінімізація резуль-

тату схуднення. Іншими словами, вважають автори дослідження, у набиранні колишньої ваги слід звинувачувати не повернення до колишніх звичок у харчуванні, а біологічні зміни, які відбуваються в організмі людини, яка худне.

У дослідженні взяла участь 50 чоловіків і жінок, у яких була надлишкова вага. Протягом трьох місяців всі учасники сиділи на дієті. Потім, як було зазначено, впродовж шести місяців зміни гормонального балансу в організмі зберігалися. У цей період учасники постійно відчували напади голоду. До того ж їсти хотілося набагато сильніше, ніж до дієти. Через рік після проведення дослідження вага учасників знову набрала початкової позначки. Гормональний же баланс не цілком досягнув норми.

ЗАДЛЯ СВОЄЧАСНОГО ТА ЯКІСНОГО НАДАННЯ ЕКСТРЕНОЇ МЕДДОПОМОГИ

На що очікуємо, зателефонувавши за номером 103? Сподіваємося на допомогу, справді медичну, справді швидку. І потрібно сказати, що, попри всі економічні та соціальні негаразди, працівники «швидкої» загалом і нині сумлінно виконують свої професійні обов'язки, і вдень, і вночі виїжджаючи до хворих. Робота ШМД — це постійний екстрим, помножений на величезну відповідальність, адже долати відстань до хворих доводиться на автомобілях, загальна зношеність яких по місту та області становлять понад 80%, на жаль, із застарілим та недостатнім медичним обладнанням, медикаментами тощо. Суттєво ускладнюють доїзд до хворих погані стан доріг і низька культура водіїв під час руху санітарного транспорту, адже згідно з вимогами Правил дорожнього руху водії зобов'язані надати перевагу в русі та забезпечити безперешкодний проїзд кареті швидкої допомоги з увімкненими спецсигналами.

Така тривожна ситуація з цією первинною ланкою в системі охорони здоров'я спостерігається з року в рік і лише погіршується. Немає відлагодженої, а відтак ефективної взаємодії рятувальних служб. Все це призводить до щорічного зростання смертності та інвалідації хворих на догоспітальному етапі.

Саме тому в липні 2012 року був прийнятий Закон «Про загальнодержавну систему надання екстреної медичної допомоги», який набрав чинності з 1 січня 2013 року. Він визначає правові, організаційні та інші засади функціонування й розвитку загальнодержавної системи надання екстреної медичної допомоги як елемента національної без-

пеки держави. В Законі, зокрема, передбачена корінна реорганізація служби швидкої медичної допомоги з головною метою — поліпшення якості надання медичних послуг на догоспітальному етапі за рахунок покращення матеріально-технічного забезпечення та підвищення рівня професійної підготовки працівників ШМД, у тому числі скорочення термінів доїзду до хворого (у місті — до 10 хвилин, до населених пунктів сільської місцевості — до 20 хвилин).

Згідно з деякими положеннями цього Закону, фінансування служби здійснюватиметься з обласного та частково державного бюджету, адже не секрет, що міські та районні бюджети наразі здатні «закривати» певні найбільш захищені статті, що стосуються зарплатні, палива, медикаментів.

З організаційної точки зору швидку медичну допомогу мають реорганізувати у Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, де, зокрема, передбачені скоординовані дії рятувальних служб 101, 102 та 103 зі створенням системи виклику за єдиним номером 112. Спорідненість їхньої роботи важлива при ліквідації надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру з великою кількістю постраждалих. Особливо це актуально під час ліквідації дорожньо-транспортних пригод та інших випадків, що стаються на межах територій

районів, коли з'ясування, з якого саме району мають виїжджати бригади ШМД призводить до втрати дорожнього часу. За деякими положеннями цього Закону з підпорядкування центральних районних лікарень виводять відділення ШМД зі створенням на їх базі самостійних станцій та підстанцій ШМД. Керівництво всіма підрозділами служби покладають на Територіальний центр екстреної медич-

близити «швидку» до хворого. Зокрема, детально ознайомившись з мапою Тернопільщини, визначили регіони з великою віддаленістю від станцій (відділень) ШМД і прийняли рішення про відкриття 18 пунктів тимчасового базування в районах та 5 підстанцій. Заплановано створення цілодобових постів диспетчерів з прийомом викликів у деяких районах, де вони відсутні, з їх подальшою передачею в єдину диспетчерську при Територіальному центрі. Для надання адекватної медичної допомоги країнам на догоспітальному етапі на кожній станції ШМД у районах слід забезпечити наявність не менше однієї цілодобової виїзної лікарської бригади, до того ж докомплектувавши посади фельдшерів бригад ШМД із врахуванням двох цілодобових постів на кожну ШМД у всіх підстанціях та пунктах.

Також планують забезпечити всі карети швидкої допомоги радіозв'язком і системами GPS-навігації, що дасть можливість постійного контакту диспетчера з бригадою та моніторингом пересування санітарного автомобіля. Координуючі дії єдиної диспетчерської служби дадуть змогу за потреби скерувати з одного району бригаду до хворого, який перебуває в іншому районі, таким чином нівелюється так званий територіальний принцип медичного обслуговування країни.

Кардинальних змін зазнає і професійна підготовка медиків та водіїв «швидкої», адже має бути створений навчально-тре-

нувальний центр підвищення кваліфікації медичного персоналу служби ШМД області, в якому передбачене навчання водіїв, фельдшерів і лікарів з їх обов'язковою сертифікацією. Наявність сертифікату підготовки у центрі повинно стати домінуючим чинником при прийомі на роботу. Зокрема, це стосується водіїв, більшість яких, на жаль, неохоче беруть участь у наданні екстреної медичної допомоги. Навчання здійснюватимуть працівники кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги та кафедри медицини катастроф і військової медицини Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського. Крім того, в цьому Центрі також навчатимуть категорії немедичних працівників, які найчастіше контактують з великою кількістю людей, а саме йдеться про працівників ДАІ, ДСНС, вагонних провідників тощо.

Реалізація основних положень Закону про єдину систему надання екстреної медичної допомоги в нашій області за умови раціональної організації, управління та фінансування мережі станцій, підстанцій та пунктів тимчасового базування карет швидкої допомоги в кінцевому підсумку здатна підвищити рівень готовності цієї важливої ланки в системі охорони здоров'я країни і сприятиме своєчасному та якісному наданню екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі.

Щойно надійшло повідомлення про створення Центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Свідоцтво про реєстрацію датовано 11.04.2013 р. Директором Центру призначений головний лікар Тернопільського міського комунального закладу «Швидка медична допомога» Михайло Джус.

**Роман ЛЯХОВИЧ,
доцент кафедри
невідкладної та екстреної
медичної допомоги**

ної допомоги та медицини катастроф обласного центру.

Робоча група, яку очолював ректор Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського, член-кореспондент НАМН України, голова комісії з охорони здоров'я, материнства та дитинства обласної ради, професор Л.Я. Ковальчук, разом з провідними спеціалістами цієї галузі системи охорони здоров'я краю та науковцями цього ВНЗ ґрунтовно вивчили й проаналізували організацію та діяльність служби ШМД Тернопілля, відокремивши при цьому певні пріоритетні завдання, що мають на меті максимально на-

ПЕДАГОГ І ДОСЛІДНИК БІОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ

«Видатний біолог і засновник кафедри Іван Іванович Яременко» — так називається виставка, присвячена відомому вченому, яку zorganizували співробітники кафедри медичної біології.

На столику, за яким колись працював Іван Іванович, лежать рукописи його монографій та методичні вказівки, публікації, надруковані на друкарській машинці. Поруч ще один унікальний експонат — старенький телефон, який, здається, ще зберігає тепло його рук. За склом — відсканована автобіографія й світлина Івана Івановича, атестат доцента, атестат професора, грамоти.

Мікроскоп. Представлені на стежах також опудала тварин і птахів, які він виготовив власноруч: сова, ховрах крапчастий, тетерук, коловодник великий, дятел великий строкатий, галка. Наукова робота Івана Яременка була присвячена дубовому шовкопряду. Залишилася й дбайливо зберігається зібрана ним колекція коконів і личинок.

Ці кокони отримані від відгодівлі гусениць дубового шовкопряду на різних деревних породах. У верхньому ряді — кокони дубового шовкопряду, звіти між листям, нижче — у штучних кокошниках. «Дубовий шовкопряд в колгоспах Прикарпаття», — так називалася кандидатська дисертація Івана Івановича Яременка. Містяться тут також авторефе-

рати його учнів — Марченка і Ніни Андріївни Кулікової.

Поруч зі столиком — стілець, на якому Іван Іванович сидів, коли писав свої наукові праці.

Куточок, присвячений засновнику кафедри, фундатору навчально-біологічного музею, — це прекрасна ініціатива працівників кафедри. Її реалізація — важлива й приємна подія в житті нашого університету. Зібрані тут експонати як живий спогад про блискучого вченого та данина шани його пам'яті.

11 червня виповнюється 110 років від дня народження Івана Івановича Яременка. До цього ювілею буде присвячена секція «Педагог і дослідник біологічного циклу» — І.І. Яременко» науково-практичної конференції «Довкіл-

ля і здоров'я», яка відбудеться 25-26 квітня у стінах конгрес-центру університету.

Яременко Іван Іванович народився 11 червня (28 травня старого стилю) 1903 року в с. Щербакі на Полтавщині у селянській сім'ї.

Босоноге дитинство «минуло непомітно, а трудове життя розпочалося рано», — згадує Іван Іванович у своїй біографії. «Не забувається початок моїх заробітків, коли семилітнього хлопчика батьки віддали у пастухи на все літо за ... півтора пуда борошна і сорочку».

До 14 років хлопчик жив з батьками. Взимку ходив до школи, а влітку допомагав по господарству. «До початкової школи з 3-х річним строком навчання довелося ходити за 3 кілометри, а потім — до так званого двохкласного міністерського училища з 5-ти річним строком навчання — за 10 км, у село Дуновщину», — розповідав Іван Іванович.

«Вночі доводилося виходити з дому і вночі приходити. Коли траплялася завірюха, такі учні залишалися ночувати в школі (спали в класах на підлозі). Книжки були дорогі: задачник Малініна і Буреніна (Продовження на стор. 11)

ПЕДАГОГ І ДОСЛІДНИК БІОЛОГІЧНОГО ЦИКЛУ

(Закінчення. Поч. на стор. 10)
коштував 70 коп., а Верещагіна ще більше. Не можу забути учня Бабича Петра, який жив на квартирі за півтора карбованця на місяць, економлячи на світлі, читав при освітленні місяця».

1917 року Іван Іванович вступив до учительської семінарії в Полтаві, яку пізніше реорганізували в педагогічну школу, і 1921 року він став учасником першого випуску радянських учителів для семирічної трудової школи. У цьому ж році І.І. Яременко навчався на агробіологічних курсах при Полтавському губземвідділі та дослідній сільськогосподарській станції, що дало змогу отримати кваліфікацію інструктора для опанування наукових основ сільського господарства. Після закінчення курсів 1923 року Івана Івановича призначили учителем-вихователем дитячого будинку села Терентіївка Полтавської області, що «був розташований поряд з колонією, де працював А.С. Макаренко. Перша зарплата була 11 карб. 40 коп., але праця була захоплюючою, і тому не довелося шукати нічого іншого».

1924 року І.І. Яременко був переведений на роботу вчителя у школі районного центру Руновщина, де працював протягом 5-ти років. Одночасно Іван Іванович очолював райком профспілки «Робос» (робітничої освіти). «То були часи ліквідації неписьменності, а також великого піднесення ідеологічної роботи на селі. Нині трудно повірити, що ми, молодь, спали тоді не більше 1-2 ночей на тиждень. Крім лікнепу — робота в радах, по хлібозаготівлях, кооперації населення».

З 1929 року до 1933 року Іван Іванович навчався на біологічному факультеті Харківського державного університету (Харківський педагогічний інститут професійної освіти). «З житлом для студентів було тяжко, і нас, першокурсників до 500 осіб з різних вузів, помістили в церкві. Із похолоданням — розбіглися. На біологічному факультеті університету студентів було мало. На 50 місць екзамени тримало понад 500 осіб, прийнято було 44, під кінець I курсу залишилося 25. Викладачі (акад. І.М. Буланкін, А.І. Кіпріанов, О.В. Нагорний, проф. М.М. Фадеев, Г.Ф. Арнольд, В.В. Станчинський та інші) гарно ставилися до студентів. Багато з них жили там же на факультеті. Нам, студентам, була змога працювати, а то й заночувати на кафедрі (все ж краще, ніж на вокзалі). Велика радість була під час міжсеместрової зимової перерви у навчанні отримати ордер на поселення в гуртожитку. Хоч тоді вони були густо заселені й для першокурсників не було ліжок. Згодом ліжка були роздобуті і ми були найщасливіші», — так описує Яременко І.І. свій перший рік навчання у вузі.

1930 р. І.І. Яременко, будучи студентом університету, брав участь у колективізації сільського господарства: «Навесні 1930 року мене було відряджено на 1 місяць по колективізації в село Мар'їнське Краснокутського району на Харківщині. Пропуск у навчання було надолужено самотійною роботою з консультаціями чулих викладачів».

Наприкінці навчання в універси-

теті Іван Іванович працював викладачем біології в школі ФЗУ при заводі «Світло шахтаря». Після закінчення університету він отримав спеціальність «Педагог і дослідник біологічного циклу».

З 1933 до 1935 року І.І. Яременко працював в Інституті удосконалення кваліфікації сільськогосподарських спеціалістів та заочної освіти на посаді методиста біологічних предметів у Харкові.

З 1935 до 1938 року Іван Іванович працював асистентом кафедри біології та зоології в педінституті м. Бердянськ. 1938 р. у зв'язку з ліквідацією факультету І.І. Яременка перевели до вчительського інституту у Глухові Сумської області, в якому до серпня 1941 року Іван Іванович працював на посаді викладача зоології та деканом природничо-географічного факультету. «У серпні 1941 року разом з директором інституту та його заступником сховали всі цінності факультету (дорога оптика тощо) і я виїхав за розпорядженням відповідної організації до міста Суми. Там ще кілька тижнів працював викладачем інсти-

копряд в колгоспах Прикарпаття». 1955 року рішенням ради Інституту зоології АН УРСР І.І. Яременку присвоєно науковий ступінь кандидата біологічних наук.

У червні 1957 року наказом Міністерства охорони здоров'я УРСР І.І. Яременка призначили на посаду в. о. завідувача кафедри біології Тернопільського медичного інституту в порядку переведення зі Станіславського медінституту. У листопаді 1958 року рішенням Вищої атестаційної комісії І.І. Яременка затверджено у вченому званні доцента.

За час роботи у Тернопільському медичному інституті Іван Іванович проводив активну науково-дослідницьку роботу. Сфера його наукових інтересів: біологічні аспекти фауни та екологічні аспекти флори західних областей України. Він є автором 80 наукових публікацій, у тому числі 4 монографій: «Виготовлення наочних посібників з зоології» (1966), «Біологічний кабінет у школі» (1968), «Отруйні тварини» (1968), «Міф і дійсність» (1971).

І.І. Яременко має 7 посвідчень на раціоналізаторські пропозиції та от-

«Распространение и пути передачи трихинелл (*Trichinella spiralis*, R. Owen, 1835) в Тернопольской области») та ехінококозу (С.П. Марченко «Распространение и биология эхинококка в условиях Тернопольской области»).

І.І. Яременко брав активну участь у громадському житті Тернопільської області та інституту. Понад 10 років Іван Іванович був депутатом рад, засідателем народного суду, позаштатним лектором райкомів партії, головою молодіжних комітетів, членом президії обласних відділень профспілки, уповноваженим райкомів партії із хлібозаготівель, посівних кампаній.

У період організації та перших років роботи Тернопільського медичного інституту І.І. Яременко очолював молодіжний місцевий комітет, був членом групи народного контролю інституту. 1958 року Іван Іванович очолював секцію природничо-наукових знань при Тернопільській обласній організації товариства «Знання». Він був членом пленуму та президії обласної організації цього товариства та головою секції природничо-наукових знань до 1974 року. При організації 1960 року в Тернопільській області Товариства охорони природи І.І. Яременко був обраний членом президії обласного відділення цього товариства та головою секції пропаганди природоохоронних знань. Протягом багатьох років він був головою методичної ради Природничого наукового товариства, очолював секцію біологів. Іван Іванович надрукував у місцевій та всеукраїнській періодичній пресі майже 200 статей.

І.І. Яременко надавав вагомий методичну допомогу вчителям-біологам області. Щороку він проводив семінари на кафедрі, у школах «Знання про природу» та читав лекції вчителям у різних районах. Тематика семінарів і лекцій присвячувалася актуальним питанням розвитку біологічної науки та новим досягненням у біології. Будучи членом бригади з розповсюдження наукових знань, Іван Іванович виступав на радіо, проводив бесіди серед краян, брав участь у вечорах запитань і відповідей. Щорічно І.І. Яременко читав для мешканців Тернопільської області 35-45 лекцій на різні теми сучасної біології та генетики.

Іван Іванович знайомий як прекрасний педагог, вихователя молодих викладачів і не одного покоління студентів. Багато сил та енергії І.І. Яременко віддавав вихованню студентів. Часто відвідував гуртожитки, систематично проводив бесіди в студентських групах. Особливо цінними були його поради студентам щодо організації самостійної роботи, дотримання трудової дисципліни, праці над книгою: «Не уявляю собі викладача-вихователя з прогулами чи запізненнями на роботу хоч би й на кілька хвилин. Намагався ці риси прищеплювати й своїм вихованцям. Вважаю, що це не нудний педантизм, як дехто вважає, а для викладача — конча необхідність».

Іван Іванович майстерно читав лекції та цікаво, на високому науково-методичному рівні проводив практичні заняття, приділяючи велику увагу наочності у викладанні біології, особливо натуральним об'єктам.

Завдяки його ініціативі на кафедрі біології Тернопільського медичного інституту 1957 року було створено навчальний біологічний музей. «Виходячи з вчення І.П. Павлова про взаємозв'язок першої та другої сигнальної систем, дидактика вищої школи, серед ряду інших засобів, обґрунтувала важливу роль свідомого засвоєння знань в тому числі студентами вузів. Серед різноманітності наочностей одне з перших місць повинні зайняти натуральні об'єкти і їх зображення, які створюють найповніше уявлення змісту оточуючої нас живої природи. З огляду на це, певне місце в навчально-виховному процесі повинні зайняти музеї. Це особливо має актуальне значення при вивченні однієї з фундаментальних дисциплін — біології», — зазначав І.І. Яременко у короткому довіднику про навчальний музей, написаного ще 1974 року. При оформленні тематики біологічного музею з понад 2000 експонатів особливу увагу Іван Іванович надав показу єдності організмів і середовища, походження живого з неживої матерії, великої різноманітності рослинного та тваринного світу, сучасних принципів побудови організмів, процесів розмноження та розвитку, питань спадковості та мінливості.

1967 року відбулося урочисте відкриття музею, що співпало з 10-ю річницею заснування Тернопільського медичного інституту. Музей має багатогранне значення: навчальне, наукове та виховне. Навчальне: експонати музею відображають тематичні розділи програми з дисципліни, за допомогою яких студенти спостерігають взаємозв'язок рослинного та тваринного світу, організмів між собою та навколишнім середовищем, формують уявлення про будову багатоклітинних організмів, а також вивчають роль людини у зміні природних екосистем. Наукове: експозиції секцій музею цінні тим, що формують систему знань про закони природи, вони є базою для дослідження основ паразитизму та паразитарних інвазій у людини. Виховне: музей формує гуманне, дбайливе та бережливе ставлення до природи рідного краю, вміння естетично ставитися до всього живого. До складу експонатів музею входять опудала тварин рядів хижаки, парнокопитні, гризуни, черепахи, голубоподібні, куроподібні, лускаті, перетинчастокрилі, та інші, а також велика кількість муляжів, схем і препаратів, більшість з яких особисто виготовив І.І. Яременко. Музей завжди був і залишається гордістю ВНЗ, насамперед гордістю за людей, які заклали його фундамент.

1970 року доцент І.І. Яременко був нагороджений медаллю «За доблесну працю». У своїй біографії Іван Іванович згадує, що, «працюючи в системі Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я, мав заохочувальні відзнаки, усні подяки та неодноразові потиски руки міністра».

Завідував кафедрою І.І. Яременко до липня 1974 року.

Помер Іван Іванович Яременко 27 грудня 1978 року у віці 75 років.

**Лариса ФЕДОНЮК,
завідувача кафедрою
медичної біології, доктор
меднаук, професор**

Колектив кафедри біології (1972 рік). Нижній ряд (зліва направо): старший лаборант В.К. КОНОНЧУК, доцент І.І. ЯРЕМЕНКО, асистент Н.А. КУЛІКОВА. Верхній ряд (зліва направо): асистент М.Я. ЯКОВЕНКО, асистент В.В. КУШНІР, доцент В.Ф. ЗАВЕДНЮК, старший препаратист В.М. МІРОШНИЧЕНКО

туту, а потім виїхав разом з іншими на схід. На межі Сумської, Харківської та Курської областей багато таких евакуйованих працювало на терміновому зборі насіння цукрових буряків. Там ми потрапили в оточення німецько-фашистських військ. Блукаючи до зими лісами Курської області, я потім повернувся до Глухова і жив там до осені 1942 року без роботи. Восени 1942 року вступив до так званої хімічної артілі, яка фарбувала матерію, де й працював майже рік. У серпні 1943 року Глухів було звільнено від німецько-фашистських військ. Я до жовтня працював у міськраді з відновлення міста», — згадує Яременко І.І. свої роки під час Другої світової війни.

Після відновлення Глухівського інституту у жовтні 1943 року Іван Іванович працював у ньому старшим викладачем і заступником директора з навчальної частини ВНЗ до кінця 1946 року.

З 1947 року до 1957 року І.І. Яременко займав посаду асистента кафедри біології Станіславського (Івано-Франківського) медичного інституту та виконував дисертаційну роботу на тему «Дубовий шов-

ривав одне свідоцтво на винахід. При вивченні біології та екології дубового шовкопряда Іван Іванович розробив метод його вирощування на твердих породах дерев (дуб, граб). Його практичні рекомендації використовували у колгоспах Івано-Франківської та Закарпатської областей.

Велика кількість робіт Івана Івановича були присвячені питанню про можливість оздоровлення населених пунктів шляхом використання в зелених насадженнях фітонцидовмісних видів рослин. Із цією метою він вивчав фітонцидну активність декоративних і дикорослих рослин з різних родин.

І.І. Яременко започаткував перший науковий напрямок кафедри біології — медична паразитологія. Протягом багатьох років за консультативної підтримки Івана Івановича проводили дослідження біологічних особливостей паразитів — гельмінтів і розробку профілактичних заходів і засобів боротьби з ними. Під його керівництвом успішно виконані та 1968 року захищені дві кандидатські дисертації, присвячені вивченню біології збудників трихинельозу (Н.А. Куликова

